

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Lucija Varja Janžekovič

Spremembe v življenju starih ljudi v času epidemije covid-19 v Lambrechtovem domu

Diplomsko delo

Ljubljana, 2022

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Lucija Varja Janžekovič

Spremembe v življenju starih ljudi v času epidemije covid-19 v Lambrechtovem domu

Diplomsko delo

Mentorica: Izr. prof. dr. Jana Mali

Ljubljana, 2022

ZAHVALA

Zahvaljujem se izr. prof. dr. Jani Mali za usmerjanje in napotke pri izdelavi tega diplomskega dela.

Zahvala gre tudi stanovalcem in zaposlenim v Lambrechtovemu domu za sodelovanje pri moji raziskavi.

Iz srca hvala mojim staršem in ostali družini za podporo in motivacijo na moji študijski poti.

Hvala tudi Korini, Miši in ostalim prijateljicam za nepozabne trenutke in lepe spomine v času študija.

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Ime in priimek: Lucija Varja Janžekovič

Naslov diplomskega dela: Spremembe v življenju starih ljudi v času epidemije covid-19 v Lambrechtovem domu

Mentorica: izr. prof. dr. Jana Mali

Kraj: Ljubljana **Leto:** 2022

Št. strani: 114 **Št. prilog:** 5

Povzetek diplomskega dela

V diplomskem delu sem raziskovala spremembe v življenju starih ljudi v času epidemije covid-19 v Lambrechtovem domu. V teoretičnem delu sem v šestih poglavij predstavila dolgotrajno in institucionalno oskrbo starih ljudi, njihove potrebe po dolgotrajni oskrbi, socialne stike ter osamljenost v starosti, nenazadnje pa tudi socialno delo s starimi ljudmi v času epidemije covid-19. S kvalitativno raziskavo, ki sem jo izvedla, sem želela pridobiti mnenja stanovalcev Lambrechtovega doma glede sprememb v njihovem življenju v času epidemije covid-19, njihova stališča do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19, na kakšen način so se spoprijemali s socialno izolacijo in karanteno v domu in s pomanjkanjem stikov s sorodniki. Želela sem tudi izvedeti, kakšno je bilo medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19 ter razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci. Zanimale pa so me tudi spremembe socialnega dela v času epidemije covid-19. Opravila sem osem intervjujev, šest od njih s stanovalci doma, dva pa s socialnima delavcema, ki sta tam zaposlena. Pridobljeni rezultati so pokazali, da so se stari ljudje na splošno na epidemijo dobro odzvali in sprejeli posledice, ki jih je prinesla. Odnosi v domu so postali trdnejši. Socialni delavci menijo, da so se kljub spremembam v domu stanovalci na epidemijo dobro odzvali ter jo dobro prenašali, sami pa so kljub povečanemu obsegu dela stopili skupaj in se povezali kot še nikoli. Ukrepe za zajezitev epidemije je večina stanovalcev brez večjih težav sprejela, le nekaj jih je poudarilo, da so se v času trajanja epidemije covid-19 soočali s stisko, zato je moj predlog, da se v domu organizira skupina, v kateri bi stanovalci imeli varen prostor za pogovor, da bodo lahko ubesedili svoje občutke.

Ključne besede: stari ljudje, socialno delo, epidemija covid-19, dom za stare ljudi

Title: Changes in the lives of older people during Covid-19 epidemic at Lambrecht Home

Summary: In my graduation thesis, I explored the changes in the lives of older people during the covid-19 epidemic at Lambrecht Home. In the theoretical part, six chapters present long-term and institutional care for the elderly, their needs for long-term care, social contacts, and loneliness in old age, and last but not least, social work with the elderly during the covid-19 epidemic. The qualitative research that was conducted, shows the opinions of Lambrecht residents about changes in their lives during the covid-19 epidemic, their views on measures to curb the covid-19 epidemic, how they coped with social isolation and quarantine in the elderly home and the lack of contact with relatives. I also wanted to find out what the mutual understanding of the residents was like during the covid-19 epidemic and the understanding of the residents with the social workers. I was also interested in changes in social work during the covid-19 epidemic. There were eight interviews conducted, six of them with residents of the home and two with social workers employed there. The obtained results showed that the old people in general responded well to the epidemic and accepted the consequences of the newly aroused situation. Relationships in the home have become stronger. Social workers believe that despite the changes in the mentioned home, the residents responded well to the epidemic and tolerated it well, and despite the increased workload, they joined forces and became connected like never before. Measures to contain the epidemic were taken by most residents without any major problems, only a few of them pointed out that they faced distress during the covid-19 epidemic. Therefore, my suggestion is to organise a group in the home in which residents have a safe place to talk and articulate their feelings.

Keywords: older people, social work, Covid-19 epidemic, home for older people

Kazalo vsebine

1. Teoretični uvod.....	1
1.1 Dolgotrajna oskrba	1
1.2 Institucionalna oskrba starih ljudi	3
1.3 Potrebe starih ljudi po dolgotrajni oskrbi.....	6
1.4 Socialni stiki v starosti	8
1.5 Osamljenost v starosti	11
1.6 Socialno delo s starimi ljudmi v času epidemije covid-19.....	13
2. Problem.....	17
Raziskovalna vprašanja	17
3. Metodologija.....	19
3.1 Vrsta raziskave	19
3.2 Merski instrumenti in viri podatkov.....	20
3.3 Opredelitev enot raziskovanja – populacija in vzorec	20
3.4 Zbiranje podatkov	21
3.5 Analiza podatkov.....	22
4. Rezultati.....	25
4.1. Spremembe v življenju stanovalcev v času epidemije covid-19	25
4.2. Stališča stanovalcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19	26
4.3. Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu....	27
4.4. Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki.....	29
4.5. Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19	30
4.6. Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19	32
4.7. Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19.....	33
5. Razprava	35
6. Sklepi	40
7. Predlogi.....	42

8. Literatura.....	44
9. Priloge.....	47
9.1. Vodilo za intervju.....	47
9.2. Odprto kodiranje po temah- stanovalci	49
9.3. Osno kodiranje-stanovalci.....	85
9.4. Odprto kodiranje po temah- socialni delavci	92
9.5. Osno kodiranje- socialni delavci	109

Kazalo tabel

Tabela 3.5.1.: Primer odprtega kodiranja.....	22
Tabela 3.5.2.: Primer osnega kodiranja.....	23

1. Teoretični uvod

1.1 Dolgotrajna oskrba

»Dolgotrajna oskrba je pojav, ki ga lahko razumemo kot odziv na spremembe v družbi, s katerimi se spopadajo države po vsem svetu. Pospešeno staranje prebivalstva in vzporedno zmanjševanje mladega prebivalstva v sodobnem svetu povzročata spremembe. Zahvaljujoč napredku medicine, ki podaljšuje življenje, zmanjševanju deleža aktivnega prebivalstva in večanju deleža ljudi, odvisnih od pomoči, se soočamo s spremembami v družinskih razmerah in medgeneracijskih odnosih. Povečanje deleža starih ljudi pri prebivalstvu posameznih držav je posledica specifičnega pojava v moderni družbi, to je demografskega prehoda z visokih na nizke stopnje rodnosti in smrtnosti.« (Mali, 2013, str. 15)

Kot pravijo Flaker in drugi (2008, str. 21) »je dolgotrajna oskrba »fenomen, ki prinaša veliko novosti na ravni zagotavljanja socialne varnosti zlasti kot povsem drugačna paradigma »sui generis«, ki presega stare obrazce organiziranja oskrbe, načinov pristopa k človeški stiski, statusa uporabnikov in bistva procesov pomoči. Dolgotrajna oskrba je prekinitev, paradigmatski prelom in preboj, ki ustvarja nove obrazce solidarnosti, pomoči in strokovnosti«. Z vzpostavljanjem novih mehanizmov socialne varnosti in organizacijskih struktur ter novih načinov zagotavljanja storitev pomoči in podpore se soočamo z izzivom, kako na različnih ravneh vzpostaviti nove odgovore, ki bodo presegali stare delitve, paradokse in tudi krivice posameznikom in skupinam.«

Po mnenju Lipar (2014, str. 41-42) bo obseg potreb po dolgotrajni oskrbi starih ljudi v prihodnosti odvisen od treh dejavnikov, in sicer števila ljudi, ki bodo starejši od 80 let (ta starostna skupina najpogosteje potrebuje storitve dolgotrajne oskrbe), povprečnega zdravstvenega stanja starejših ljudi in stopnje neodvisnosti, ki jo starejši ljudje, kljub bolezni in omejitvam, še lahko premorejo.

Z demografskimi spremembami se je povečalo število ljudi, ki zaradi bolezni, dolgotrajne stiske, hendikepa ali oslabeledosti potrebujejo dolgotrajno pomoč ali podporo drugih. S tem se je razmerje med ljudmi, ki pomagajo, in tistimi, ki prejemajo pomoč, močno spremenilo. Po eni

strani se je tveganje ljudi, da ne bodo prejeli ustrezne pomoči in podpore povečalo, po drugi strani pa se je povečala obremenitev ljudi, ki pomagajo. (Flaker idr., 2008, str. 19)

»Skozi zgodovino je bila različna oskrba za ljudi, ki so potrebovali dolgotrajno, organizirano in povezano oskrbo. Razdeljena je bila med različne tipe socialnih institucij in služb, med socialnim delom in zdravstvom, različnimi načini financiranja različnih storitev, različno strokovno etiko in kulturo. Zagotavljanje oskrbe v današnjem času je dokaj novo področje, kjer se povezujejo strokovnjaki socialnega in zdravstvenega varstva, njihov skupni cilj pa je zagotoviti kakovostne osebne storitve uporabnikom. Dolgotrajna oskrba temelji na socialnem modelu, kar pomeni, da na prvo mesto postavlja posameznika in njegove potrebe, ne pa njegovega statusa ali diagnoze, kar je značilno za medicinski model oskrbe. Uporabnik prejme toliko storitev in sredstev, kolikor jih potrebuje ne glede na njegov zaposlitveni status ali višino vplačanih prispevkov. Temelj je torej princip univerzalnosti, kar pomeni, da je vsakdo upravičen do oskrbe ne glede na hendikep, starost ali finančni položaj. Potrebo po dolgotrajni oskrbi mora zadovoljiti družba, saj večina posameznikov ne zmore pokriti stroškov za dolgotrajno oskrbo iz lastnih virov, ne da bi osiromašila sebe in svojo družino. Univerzalen dostop do storitev dolgotrajne oskrbe omogoča varnost pred revščino, pred katastrofalnimi posledicami institucionalizacije in zagotavlja vključenost vseh ljudi ne glede na njihova sredstva in vire.« (Rafaelič in Nagode, 2012, str. 48-49)

Tudi pri uporabi znanja, ki ga potrebujemo za ustvarjanje odgovorov na potrebe pri dolgotrajni oskrbi, se je zgodil bistveni premik. Zgolj samo znanje strokovnjakov ni ključno in ni dovolj; vedno večjo težo dobiva znanje uporabnikov. Uporabniki se aktivno vključijo v ustvarjanje svoje usode, saj sami oblikujejo, izbirajo in načrtujejo storitve, ki jih potrebujejo. Znanje iz izkušenj, s katerim razpolaga, dobi težo in postane osnova za načrtovanje. Storitve uporabnik oblikuje skupaj s strokovnjaki, z namenom da prejme natančno tiste storitve, ki si jih želi in jih potrebuje. (Flaker idr., 2008, str. 19-27)

Dolgotrajna oskrba je torej odgovor na povečanje deleža starega prebivalstva, ki zadovoljuje potrebe, s katerimi se star človek sooča v tretjem življenskem obdobju. Zagotavljanje take oskrbe je dokaj nov pristop, ki predpostavlja, da se od socialnega delavca zahteva, da postavi

na prvo mesto uporabnika in mu nudi pomoč, ki jo potrebuje in mu pripada, ne glede na njegov status in finančno stanje. Uporabniku je tako omogočeno, da sam izrazi svoje mnenje o oskrbi in o obsegu pravic in storitev, ki jih želi ter potrebuje.

1.2 Institucionalna oskrba starih ljudi

»Življenje ljudi v sodobni družbi je nenehno povezano z različnimi institucijami, čeprav se tega niti ne zavedamo. Začetek življenja, ki je bil v preteklosti vezan na dom in družino, je danes vezan na posebno institucijo – porodnišnico. Večji del mladosti se odvija v različnih institucijah – v vrtcu, osnovni šoli, srednji šoli, na fakulteti. Najbolj aktiven in produktiven del življenja preživimo v institucijah, kjer smo zaposleni. V starosti pa naletimo na druge institucije, zlasti bolnišnice in domove za stare.« (Mali, 2008, str. 9)

Institucionalno varstvo ter domovi za stare so se skozi leta razvijali in prilagajali potrebam starih ljudi. Macuh (2017, str. 132-133) pravi, da so bili v šestdesetih letih 20. stoletja prvi domovi za stare zgrajeni po zgledu »oskrbnih zavodov«, kjer je bil »oskrbovanec« nameščen v dom »na varno«. Domovi so bili zgrajeni skromno, kar pomeni, da so bili prostori premajhni za takratne razmere. Spali so v velikih spalnicah, le redki izmed domov so imeli dva- štiri posteljno sobo, v kateri je bil po navadi tudi umivalnik. Staremu človeku je pripadalo približno 13m² površine, deležni pa so bili enostavne oskrbe. Sledili so domovi druge generacije, ki so bili zgrajeni po zgledu bolnišnic. Ni bilo več velikih spalnic, povečala se je tudi bivalna površina (28m²), izboljšale so se oskrba, higiena in negovalna oprema; potrebe stanovalcev so bile upoštevane. Tretja generacija domov, s pričetkom gradnje v 80. in 90. letih prejšnjega stoletja, je ponovno prinesla izboljšave na področju oskrbe, ki se je izvajala bolj diskretno, začnejo se graditi skupni prostori za druženje, povečala se je tudi motivacija in samostojnost oskrbovancev. Dandanes govorimo o četrti generaciji domov za stare, pri kateri se upošteva koncept »normalnosti« z zgledom po življenju in družini. V vseh pogledih se približuje življenju v domačem okolju; sobe spominjajo na stanovanje, posamezniku pa se omogoči toliko samostojnosti, kot je mogoče in toliko pomoči in nege, kot je potrebno. (Macuh, 2017, str. 132-133)

Dandanes ima dom za stare status družbene institucije, ki obsega veliko število posameznikov, katerih vedenje je opredeljeno glede na neke določene norme in vloge, ki jih določajo administrativne strukture. V preteklosti je veliko avtorjev (npr. Townsend, Brearly, Lowenstein, Brick) uporabljalo Goffmanov pojem totalne institucije, ki implicira popolno oskrbo, kolektivne aktivnosti, izolacijo, zaprtost in družbeno segregacijo. Domovi za stare bi naj bili ustanove, kjer je posamezniku odvzeta vsaka skrb za samega sebe. Z leti je raziskovanje razmer v domovih za stare v javnosti spodbudilo t. i. deinstitucionalizacijo oz. odpiranje institucij v bivalno okolje. Odpiranje institucij zunanjemu okolju (strokovno usposabljanje osebja, kulturne prireditve, religiozni obredi v domovih, povezovanje s svojci in njihovo vključevanje v domsko življenje, ter novejši domovi za stare ljudi, ki so povezani v starostno heterogena naselja) in razvoj domače oskrbe sta elementa celostne oskrbe starih ljudi. Postmoderna pogled prinaša spreminjanje mej in omejitev institucije tj. doma za stare. Domovi za stare niso več vase zaprti sistemi, temveč preraščajo v integrirane člene fizičnega in družbenega okolja, ki jih obdaja. (Hojnik Zupanc, 1999, str. 94-95)

Postmoderna čas prinaša koncept celostne oskrbe, ki uvaja korenite novosti pri zadovoljevanju potreb stanovalcev. V središču oskrbe je posameznik in ne institucija, ampak strokovnjaki, ki so zaposleni v njej. Stanovalec doma in strokovnjak sta povezana v partnerskem odnosu, v katerem pri iskanju rešitev izhajata iz dejanskega stanja uporabnikove življenjske situacije. (Mali in Kejžar, 2017, str. 183)

Šoštarič (2004, str. 10) je mnenja, da je dom za stare ena izmed takih institucij, ki ima za starega človeka velik psihološki pomen in mu nudi zadovoljevanje materialnih potreb, saj je namenjen izključno starim, kjer se čutijo sprejete s svojo realnostjo.

Mali (1998, str. 131) pravi, da je »institucionalno (domsko) varstvo ena od oblik varstva starih ljudi, ki je po mnenju Organizacije združenih narodov namenjena približno 5 odstotkov starostne populacije nad 65 let. Starejši se nanje obrnejo takrat, ko postanejo popolnoma odvisni od okolja in zaradi slabega zdravstvenega stanja ne morejo več skrbeti zase. Zato je osnovni namen teh institucij, da v največji možni meri zadovoljijo potrebe, ki si jih posameznik ni več zmožen zagotoviti sam. Sem ne spadajo le zagotovitev zdravstvene in medicinske oskrbe,

ampak tudi socialna in moralna pomoč.« Gledano celostno nudijo domovi naslednje: nastanitev, prehrano in zdravstveno nego stanovalca; aktivnosti in rekreacijo, ki ustreza potrebam stanovalcev; fizioterapijo in delovno terapijo; prehrano, zdravstveno nego in druge potrebne storitve za stare, ki živijo v domačem okolju, v okolici doma in organizirano dnevno varstvo za stare.

Domsko varstvo je ena izmed dopolnilnih oblik varstva in nege starih ljudi. Raziskave so pokazale, da je kljub razvoju in deinstitucionalizaciji domov odnos starih ljudi do domske oskrbe odklonilen ter nezaupljiv, saj se s starostjo večja emocionalna občutljivost ljudi. Pozitiven odnos do domske oskrbe pa kažejo ljudje, ki so dom za stare obiskali predhodno in se seznanili s potekom življenja v njem. Prihodnost domskega bivanja se odraža predvsem v čim večji individualizaciji; to je spoštovanju posameznikovih potreb in njegove zasebnosti. Da se ta cilj doseže, je potrebna strokovna usposobljenost kadra, diferenciacija stanovalcev glede na stopnjo potrebne pomoči in nege, sodelovanje s sorodniki in tudi sama fizična struktura doma. (Hojnik Zupanc, 1999, str. 12-13)

V preteklosti so bili domovi za stare in institucionalna oskrba skromni. Domovi so bili zavodi, kjer so ljudje počasi hiralni, domska oskrba pa je bila skromna. Z napredkom medicine so domovi za stare počasi dobivali takšno obliko, kot jo imajo danes. Velik del je pripomogla tudi deinstitucionalizacija tj. odpiranje institucij v bivalno okolje, kar pomeni, da so bivalni prostori dobivali podobo stanovanja.. Napredovala je tudi domska oskrba, ki je dobila status dopolnilne oblike varstva in oskrbe starih ljudi. Stari ljudje se je poslužujejo takrat, ko zaradi slabega zdravstvenega stanja ne morejo več skrbeti sami zase. Misel na odhod v dom starim ljudem, ki ga niso še nikoli obiskali, budi grenak priokus. Tisti, ki pa so dom že obiskali, so se tega občutka otresli. Pomembno je, da socialni delavci z bodočim uporabnikom vzpostavijo stik in ga spremljajo od sprejema do namestitve v dom. Sam prihod v dom predstavlja staremu človeku veliko spremembo, zato je dobro, da v proces vključimo tudi njegove sorodnike in prijatelje, da bi bila namestitev čim manj stresna.

1.3 Potrebe starih ljudi po dolgotrajni oskrbi

»Proces staranja se začne od oploditve. Potem pa se vse življenje vrstijo spremembe, ki jih lahko imamo za staranje. V prvi polovici življenja jim pravimo zorenje, v drugi polovici pa staranje.« (Pečjak, 2007, str. 13)

Ramovš (2014, str. 45-46) starost opredeli kot »fiziološki proces, pri katerem prihaja do sprememb v celicah, njihovi presnovi, delovanju in obnavljanju. Staranje je individualni proces, ki se pri vsakem človeku kaže na drugačen način in ga vsakdo drugače zaznava in doživlja.«

Za starega človeka je temeljnega pomena, da starost sprejme s prepričanjem, da je to obdobje enako smiselno kot mladost in srednja leta, kar pomeni, da se le-ta sprejme kot posebno obdobje življenja, ki ima svoje zmožnosti in naloge, prav tako pa tudi svoje omejitve in težave. (Macuh, 2017, str. 89-90)

»S staranjem se spremenijo tudi človekove potrebe, ki pa so energija ali gibalno, da človek lahko skrbi za kakovostno osebno življenje in za kakovostno sožitje z drugimi. Uravnovešeno zadovoljevanje človeških potreb v vseh razsežnostih je isto kot opravljanje človekovih življenjskih nalog, polno človeško življenje in sožitje ali natančneje povedano: kakovostno osebno »človekovanje« in »občestvovanje« z drugimi ljudmi.« (Ramovš, 2004, str. 724)

Ramovš (2003, str. 87-128) pravi, da so potrebe temeljno izhodišče vsakega živega bitja in da se preko njih ohranjajo in napredujejo. Pri živalih se potrebe odražajo kot instinkt, človek pa se jih zaveda in išče načine, da jih zadovolji. Ločimo naravne potrebe, ki so človeku prirojene in umetne, ki se jih tekom življenja priučijo. Z zrelostjo se posameznik vedno bolj uči in spoznava svoje potrebe in jih na podlagi tega zadovoljuje. Človeške potrebe se skozi življenje spreminjajo in so različno intenzivne.

Flaker in drugi (2008, str. 387-389) pravijo, da »potrebe delimo na dva sklopa, in sicer na povsem univerzalne, ki so splošno prepoznane kot potrebe v naši civilizaciji, in take, ki so bolj značilne za ljudi z dolgotrajnimi stiskami oziroma pri njih bolj izstopajo, drugače pa so bolj prikrite in pogosto tudi prezrte. Med univerzalne potrebe sodijo potrebe po delu, stanovanju,

družabnosti in stikih. To so potrebe, ki jih tradicionalno obravnavajo socialna politika, sociologija, pravo (glede stanovanja in dela so sprejete tudi številne mednarodne konvencije in dokumenti). Med potrebe, značilne za ljudi z dolgotrajnimi stiskami, prištevamo institucionalno kariero, interakcijske prekrške, neumeščenost in pripadnost.«

»V zadnjih desetletjih se je na področju socialnega in zdravstvenega varstva in na področju organiziranja socialne varnosti pojavila nova potreba, ki prej ni bila zaznana. To je bila potreba po dolgotrajni oskrbi ljudi. Sem spadajo vsi tisti, ki potrebujejo dolgotrajno, organizirano pomoč in podporo drugih ljudi. Ta potreba se kaže po eni strani kot potreba po novem stebru socialne varnosti, po drugi strani pa po drugačnem organiziranju odgovorov na potrebe ljudi, saj je socialna država v dvajsetem stoletju ustvarila mehanizme socialne varnosti (zavarovanja), le za primer nezaposlenosti, bolezni, invalidnosti oziroma hendikepa, ne pa za primer odvisnosti od pomoči drugih. Pomoč je v teh primerih padla na posameznika in/ali je bila odvisna od solidarnosti neposrednega okolja (zlasti sorodnikov). Le v primeru, ko sorodniki niso mogli nuditi pomoči, je bil posameznik upravičen do formalne pomoči in institucionalnega varstva. Z demografskimi spremembami se je število ljudi, ki zaradi bolezni, dolgotrajne stiske, hendikepa ali oslabelosti potrebujejo dolgotrajno pomoč ali podporo drugih povečalo. Hkrati se je zmanjšalo število ljudi, ki so na voljo za pomoč, to je delež aktivnega prebivalstva. S tem se je razmerje med ljudmi, ki pomagajo, in tistimi, ki prejemajo pomoč, radikalno spremenilo; po eni strani se je povečalo tveganje ljudi, da ne bodo prejeli ustrezna pomoči in podpore, po drugi strani pa se je povečala obremenitev ljudi, ki pomagajo.« (Flaker idr., 2008, str. 19)

V primeru onemoglosti in odvisnosti od pomoči drugega človeka si velika večina starejših ljudi želi, da bi prejeli oskrbo na lastnem domu. To pa je odvisno od tega, ali živijo sami ali ne, ali je stanovanje prilagojeno tako, da je staremu človeku bolj prijazno (potrebno je zmanjšati tveganje za poškodbe, ki nastajajo zaradi arhitekture in ureditve prostorov, vgraditi razne pripomočke, ki olajšajo opravljanje vsakodnevnih dejavnosti ter tudi ozaveščati in spodbujati starejše, da se sami poslužujejo preprostih ukrepov, ki zmanjšajo tveganje za poškodbe na domu), če imajo tako starejši, kot njihovi oskrbovalci, na voljo podporno in moderno informacijsko komunikacijsko tehnologijo, ki omogoča samostojno življenje starejšemu človeku, oskrbovancem pa pomaga pri usklajevanju poklicnega in družinskega življenja, ki pa

se lahko izvaja tudi preko oddaljenega dostopa (na primer avtomatizirano stranišče, pripomočki za hojo in dviganje človeka, ter naprave za komunikacijo in spremljanje starejšega človeka; ta tehnologija pa pripomore k izboljšanju zdravja, zmanjševanju osamljenosti in pripomore k lažšanju opravil v stanovanju), ter dostopnost do neformalne in formalne oskrbe, če starejši človek ni več samostojen. (Lipar, 2014, str. 42)

Človek skozi življenje raste, z njim pa rastejo in se spreminjajo tudi njegove potrebe. V starosti se poleg vseh potreb, kot so potrebe po delu, stanovanju, družabnosti in stikih, pojavi še potreba po dolgotrajni oskrbi. Ta se pojavi takrat, ko sami več ne morejo skrbeti zase. Včasih so za ljudi, ki so potrebovali dolgotrajno oskrbo skrbeli sorodniki. Danes pa se ta vzorec vedno bolj prekinja zaradi vedno večje obremenitve in stresa v življenju sorodnikov. Zato so primorani poiskati drugo obliko pomoči. Za kakovostno staranje pa je prav izpolnjevanje in zadovoljitev teh potreb ključnega pomena. Zavedati se je potrebno, da so stari ljudje polni življenjskega znanja, s katerim lahko pripomorejo k izboljšanju življenj mlajših generacij. Večkrat temu ni tako, saj se starega človeka vidi kot breme, zato je razumevanje potreb starega človeka s strani socialnega delavca še toliko bolj pomembno. Po eni strani socialni delavci staremu človeku nudijo oporo in vzpostavijo z njim medsebojni odnos, v katerem se počuti varnega, slišane in odgovornega za svoje lastno življenje, po drugi strani pa so socialni delavci vir znanja in informacij, ki sorodnikom in prijateljem starega človeka pridejo prav. Zavedanje, da star človek za kakovostno staranje potrebuje zadovoljevanje zgoraj navedenih potreb, je korak proti razumevajoči družbi, v kateri se star človek ne bo počutil odrinjenega.

1.4 Socialni stiki v starosti

»Posameznik ne živi sam v svojem ožjem okolju, temveč v družbi, ki ga oblikuje od rojstva do pozne starosti. Nekateri menijo, da ima človek čredni nagon oz. nagon po družabnosti, spet drugi, da je njegova družabnost posledica življenja v družbi. Človek je rad v družbi drugih ljudi in težko prenaša samoto.« (Pečjak, 2007, str. 76)

Odnosi, ki jih ljudje ustvarjajo z najbližjimi, so pomembni za njihovo delovanje v vsakdanjem življenju, za sodelovanje z drugimi in posledično za ohranjanje širše socialne kohezije in

stabilnosti, zato je temelj vseh družbenih operacij medsebojni stik. (Krump in Jelenc Kraševac, 2009, str. 184)

Po vsebini lahko ločimo med normativnimi, informativnimi in menjalnimi vrstami stikov, dodamo pa lahko še njihovo podporno funkcijo. S pomočjo normativnih stikov se vzpostavljajo vrednote, pravila in norme, ki so sprejemljive v družbi. Ljudje, s katerimi navežemo stik, nam z zgledi, nasveti, izražanjem mnenja ipd. sporočajo ali se strinjajo z našimi dejanji in stališči ali ne. Torej normativna plat oblikuje družbene vloge, medtem ko informativni stiki posredujejo različne informacije ekonomske (kje kaj dobiti ceneje) ali družbene (kje se kdo nahaja) narave. Informativni stiki nam omogočajo, da se znajdemo v določenem okolju, ceneje živimo in bolj učinkovito nakupujemo. Menjalni stiki nam služijo za izmenjavo dobrin in uslug. S staranjem pa se ohranjanje in vzpostavljanje stikov z drugimi oteži. (Flaker idr., 2008, str. 258-259)

Dragoš (2000, str. 293) meni, da« staranje vpliva na socialne mreže, na izbiro ljudi, s katerimi se družimo, in na način, kako to počnemo. Še bolj pomembno pa je, da velja tudi obratno. Socialne mreže vplivajo na staranje — kar pomeni, da ne moremo razumeti socialnih vidikov staranja, če ne poznamo obsega socialnih vezi, njihovih potencialov, kvalitet in učinkov.«

»Stari ljudje so dostikrat – posebno v srednji in pozni starosti – izključeni iz skupin. Izključuje jih njihov življenjski položaj: odselitev otrok, ki si osnujejo družino, upokojitev, ki jih izloči iz delovnega procesa. Posledica je upad zanimanja za stroko in druge interese, v političnih skupinah pa niso več dobrodošli, kljub teži njihovih volilnih glasov, ki bi lahko pomembno vplivali na sedeže v parlamentih.« (Pečjak, 2007, str. 76)

Prav tako se socialna mreža zmanjša zaradi stigme, s katero se stari ljudje pogosto spopadajo. Stigma lahko bistveno preoblikuje odnos, človek se tako umakne in pretrga stike z drugimi. (Flaker idr., 2008, str. 264)

»Učinek mrežnih interakcij je odvisen tudi od različnih okoliščin, med katerimi so bistvene zlasti tri: dohodek oz. materialno stanje, fizična kondicija starega človeka in njegov spol. Najbolj predvidljiv dejavnik je materialni. Stari ljudje z nižjimi dohodki so bolj izpostavljeni zdravstvenim tveganjem, imajo slabši dostop do zdravstvenih storitev in so pogosteje žrtev

kriminalnih napadov (ker živijo v revnejših soseskah z višjo stopnjo kriminala), ter imajo manj ustrezno prehrano. Zato je verjetno, da materialno slabše preskrbljeni bolj potrebujejo storitve socialnih mrež in so bolj prizadeti, če ostanejo brez njih, kot pa to velja za premožnejše.« (Dragoš, 2000, str. 304)

Flaker in drugi (2008, str. 263-273) pravijo, da so ljudje, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo večkrat samski, brez otrok in še živijo pri starših. Tisti, ki živijo pri starših, imajo običajno dobre medsebojne odnose in redne vsakodnevne stike z domačimi. Nasprotno je z ljudmi, ki bivajo v instituciji; stiki s sorodniki so redkejši, prijateljstvo pa navežejo le znotraj institucije, včasih izpostavijo tudi konflikte in slab odnos med stanovalci. Socialna mreža se zoži tudi, ko ljudje prejemajo tujo, dolgotrajno in kontinuirano pomoč, saj je star človek povezan z majhnim številom ljudi, zaupanje pa vzpostavijo z zaposlenim v domu ali zavodu, ne pa tudi s sorodniki. Praviloma pogošajo družbo vrstnikov, intimni stik in partnerski odnos.

S pomočjo virtualnih stikov, ki so v času pandemija covida-19 še kako priročni, so stari ljudje ohranjali stike s svojimi sorodniki. Virtualni stiki omogočajo premagovanje razdalje, prikritje stigme, omogočajo večjo demokratičnost stika in manjšo vpletenost v situacijo.

Ramovš (2003, str. 98-104) je mnenja, da je »potreba po tesni medčloveški povezanosti z nekim »svojim« človekom najbolj pereča nematerialna potreba v starosti.« Človek, ki je bogat in zdrav, vendar če ob njem ni nikogar ob katerem bi se počutil sprejetega in se zavedal, da ga jemlje resno, je vse to zaman. Pomembno je, da ga sprejeme brez obsojanja in mu prisluhne. Neizpodbitno je, da so stari ljudje vir življenjskih izkušenj.

»Star človek potrebuje redni osebni stik z nekom svojim. Ko rečemo »svoj«, mislimo v tradicionalni družbi krvnega sorodnika ali morda soseda, s katerim je prej desetletja živel in prijateljeval. Z zatonom tradicionalne družbe pa krvno sorodstvo in krajevno sosedstvo v precejšnji meri izgubljata to vlogo. Nadomešča ju nekrvno »sorodstvo« in nekrajevno »sosedstvo«, kjer so ljudje povezani po lastni iniciativi. Za temeljni osebni odnos je dovolj eden, ki ga star človek čuti kot svojega in je prepričan v trdnost in trajnost njunega odnosa. Ta »nekdo« je staremu človeku most do vseh priložnostnih in stalnih stikov z drugimi, »tujimi« ljudmi, da jim zaupa. (Ramovš, 2003, str. 98-104)

Človek je socialno bitje in medosebni stik z drugimi ljudmi je temelj njegovega obstoja in razvoja. Z leti se socialna mreža ljudi krči predvsem zaradi življenjskega položaja, v katerem se znajde. Otroci odrastejo in se odselijo, prijatelji se prav tako starajo ali umrejo. Pojavljati se začnejo razne bolezni, ki starega človeka še bolj odrežejo od družbe. Sami sebi se zdijo ljudje v tretjem življenjske obdobju nekoristni in v napoto, zato se njihova socialna mreža manjša. Pomembno je, da se star človek še vedno počuti zaželenega in koristnega, saj je to izrednega pomena za njegovo fizično in psihično zdravje.

1.5 Osamljenost v starosti

Kerševan (2013) osamljenost opredeli kot meglo na zemlji; turobno in pusto sivino. Človek je bitje, ki za osebno rast potrebuje družbo sočloveka. Če je le-te prikrajšan, je njegovo življenje pusto, turobno in sivo. Za stare ljudi je nevarnost, da bodo trpeli za osamljenostjo, še toliko večja.

Pečjak (1998, str. 149) poudarja, da se s »staranjem ne spremenijo samo razumske funkcije, temveč tudi emocije, motivacija in celotna osebnost. Tretje življenjsko obdobje je polno hudih stresov, ki jih prinašajo odhod zadnjega otroka iz hiše, upokojitev, smrt zakonca in prijateljev, spremenjen videz telesa, socialna izolacija in stigmatizacija, pogosto pa tudi zmanjšani dohodki in razne bolezni. Tem stresom se starejši ljudje težko prilagodijo. Najpogostejša reakcija na starostne strese so žalost, osamljenost in depresija.«

Vendar dokler imajo starejši ohranjene socialne stike, ki jim omogočajo občutek varnosti, lahko živijo zadovoljno, pa čeprav so sami. (Kogoj, 2001, str. 21)

»Osamljenost je v starosti ena izmed najhujših tegob. Osamljeni stari ljudje se pogosto zaprejo vase, gledajo predse v tla ali srepo v daljavo in začnejo duševno čedalje bolj životariti. Osamljenost v starosti je »lakota po bližini nekoga od svojih ljudi«. Potreba po osebnem medčloveškem odnosu je pri današnjih starih ljudeh med najmanj zadovoljenimi, zato je osamljenost ena od najbolj razširjenih in najhujših stisk. Lahko je tesno ob starem človeku na desetine ljudi, toda če nikogar od njih ne doživlja kot »svojega«, je osamljen. S tem občutkom se star človek najpogosteje sreča pri bivanju v bolnišnici ali v domu za stare ljudi. Veliko število

specializiranih »tujcev« lahko staremu človeku odlično zadovoljuje vse telesne potrebe, čustvenih pa žal ne, zato se star človek ne odpre da bi z njimi podelil svoje stiske in/ali bogate življenjske izkušnje.« (Ramovš, 2003, str. 103-105)

K osamljenosti velikokrat prispevajo tudi omejene možnosti gibanja (nezmožnost iti ven, se gibati), demenca (ko oseba zboli za demenco), izguba prijateljev in znancev (umrejo zaradi starosti, ali pa se stiki pretrgajo zaradi drugih razlogov), sprememba življenjske sloga (ko oseba prekine stik z ljudmi iz preteklosti, ker si želi začeti znova) hospitalizacija (uporabnika oz. pacienta očrniijo pred drugimi, da je bila hospitalizacija nujna). (Flaker idr., 2008, str. 281-285)

»Biti star« ima danes pogosto sramotilen, ponižujoč pomen in lahko zato pušča hude posledice na čustvenem področju. Zato sta pri starih ljudeh osamljenost in osama zelo pogosti. Osamljenost je ena od najbolj tipičnih človeških lastnosti, saj opozarja na odsotnost medosebnega odnosa in nakazuje, da je človek socialno bitje. S tem namenom bi lahko osamljenost opredelili kot osnovno človeško čustvo. Razlog je v tem, da družba osamljenost »naravno povezuje« s staranjem. Osamljenost pa je del starosti in je značilna za vsakega starostnika. Šele v zadnjih letih strokovnjaki razmišljajo drugače in sicer, da se osamljenost kot čustvo bolj povezuje s socialno problematiko in da se ne pojavlja le v starosti, temveč v vseh življenjskih obdobjih. Človek je biološko in psihološko bitje, a tudi socialno, kar pomeni da težko živi sam. Občutek osamljenosti je zato v starosti povezan z izgubo bližnjih oseb in redkejšimi socialnimi stiki. Ni več službe, drugih socialnih obveznosti pa je vedno manj. A kljub temu je potrebno poudariti, da osamljenost ni vedno odvisna le od pomanjkanja stikov z ljudmi. Človek se lahko počuti osamljenega v družbi in ne osamljenega, če je sam. Velikokrat se srečamo s posamezniki, ki se v družbi počutijo grozovito osamele. In pogosto srečamo prav v domovih za stare ljudi starostnike, ki se ne družijo z drugimi starostniki v domu, pa zato niso prav nič osamljeni. Zato je treba osamljenost razumeti tudi kot subjektiven fenomen.« (Mali, 2002, str. 318-319)

Osamljenost v starosti je vsekakor ena izmed pomembnih tem socialnega dela, saj se v tej starostni skupini vse bolj pojavlja. Poleg stresov in bolezni, ki jih prinaša starost se človek spopada še z osamljenostjo, kar pa lahko resno vpliva na njegovo duševno in fizično stanje. Staranje je samo po sebi velik in hud stres za človeka, k še večji stiski pa pripomorejo mlajše

generacije. Starega človeka vidijo kot nepomembnega, kot nekoga, ki jim je v napoto, je nebogljen in zato ga odrinejo na rob družbe, kar povzroči še večjo stisko in osamljenost. Na drugi strani vedno več vrstnikov in prijateljev umira in tako star človek nima več nikogar, s komer bi se lahko pogovarjal in posledično se osamljenost spet večja.

1.6 Socialno delo s starimi ljudmi v času epidemije covid-19

Pandemija covid-19 je povzročila ogromno novih težav za stare ljudi in njihove sorodnike, povečale pa so se zlasti težave v duševnem zdravju. Starost, človekove pravice, socialna pravičnost in etične dileme tvorijo ozadje za dožemanje različnih potekov bolezni, smrti in umiranja, žalosti in izgub ter izolacije. Za starejše ljudi so ukrepi za zajezitev epidemije močno omejili njihove možnosti za samoodločanje pri uresničevanju želja in lastnega dobrega počutja. Na primer starejši ljudje, ki so ranljivi zaradi težav v duševnim zdravjem so nadalje izključeni iz odločanja o lastnih potrebah in načrta oskrbe. (Brennan, Reilly, Cuskelly in Donnelly, 2020, str. 1205)

Tu igra pomembno vlogo socialno delo, ki je po mnenju Mali in Grebenc (2021, str. 29) »veda in stroka, ki se vedno hitro in fleksibilno odziva na pojave v družbi, ki med ljudmi sprožajo neenakosti in kršitve temeljnih človekovih pravic.« Enako je tudi v času epidemije.

Dejstvo je, da je izbruh covid-19 šokiral svet in pri ljudeh vzbudil strah in tesnobo. Danes vemo, da je pandemija koronavirusa (znana tudi kot covid-19) o kateri so prvič poročali v mestu Wuhan v kitajski provinci Hubei, usodno prodrla v svetovno gospodarstvo, svetovne družbene dogodke in povzročila smrt več sto tisoč ljudi, medtem ko so milijoni okuženi in ranljivi.

Med nesorazmerno prizadetimi so pogosto marginalizirane in izključene populacije družbe (tj. starejši odrasli, otroci, osebe z motnjami v razvoju, vključno s tistimi s šibkim imunskim sistemom, pa tudi revni). Z razglasitvijo socialnega distanciranja in samoizolacije med mnogimi vladami po vsem svetu se je pojavila zaskrbljenost glede možnosti povečanih kršitev človekovih pravic, zlasti med državami, ki so bile pred pandemijo nagnjene k hudim kršitvam pravic. (Amadansun, 2020, str. 1)

»Epidemija je zelo zgodaj pokazala na nekatere družbene pojave, ki jih v socialnem delu nikakor ne moremo spregledati. Ukrepi, ki so jih sprejemale države, da bi ustavile širjenje

bolezni in zaščitile državljanke pred boleznijo, so sprožili val neenakosti med ljudmi, revščino, zlorabe, stiske ljudi, kako preživeti v novih razmerah.« (Mali in Grebenc, 2021, str. 28)

Flaker (2020, str. 307) pravi, da je epidemija covid-19 najbolj prizadela stare ljudi, pa ne tiste, ki živijo doma, pač pa tiste v domovih za stare. Občutki socialne opore so med starejšimi ljudmi, po mnenju Sodje (2020, str. 4), na splošno nižji, saj starejši trikrat pogosteje poročajo o tem, da nimajo družinskega člana ali prijatelja, na katerega bi se lahko zanesli, mnogi pa živijo tudi sami, najpogosteje ženske.

Pri starih ljudeh se pojavi precejšnja stiska, ki jo lahko sproži strah pred okužbo, sprememba njihove vsakodnevne rutine, omejevanje njihove neodvisnosti in osamljenost. Ta stiska je še večja pri tistih, ki živijo sami ali so v dolgotrajni oskrbi. (Sodja, 2020, str. 1)

Mali (2006, str. 19) meni, da je »osnovni namen domov za stare, da poskušajo čimbolj zadovoljiti potrebe, katerih posameznik ni zmožen več sam zadovoljiti. To ne pomeni le zagotovitve zdravstvene in medicinske oskrbe, ampak vključuje tudi socialno in moralno podporo«, po kateri je potreba v času pandemije še večja.

Epidemija covid-19 je povzročila izjemno obremenitev zdravstvenih sistemov po vsem svetu in znova opozorila na potrebo po hitrejšem odločanju v tretjem življenjskem obdobju. Ta visoka raven povpraševanja za storitve intenzivne nege, ki jih ni mogoče zadovoljiti, je lahko priložnost za raziskovanje razširjenega obsega prakse za ključne člane širšega strokovnega tima, tj. socialne delavke. So ustrezno usposobljene in dobro poznajo družbene in klinične okoliščine, da prevzamejo vlogo pobudnikov in moderatorjev pogovorov ob koncu življenja z bolniki in družinami. (Raftery, Ebony in Magnolia, 2020, str. 427-430)

Zaradi velike obremenitve zdravstvenih sistemov pa so se pojavile tudi večje potrebe po specializaciji socialnega dela s starimi ljudmi, saj se zaradi povečanega obsega dela v času epidemije s starimi ljudmi ukvarjajo vse socialne delavke, neglede na specializacijo njihovega področja zaposlitve. Ključno je, da stikovne delavke pridobijo vsaj osnovna znanja za delo s starimi ljudmi in, da se ta vnesejo v učne načrte in procese izobraževanja. To znanje bi jim v

primeru ponovne vzpostavitve izrednega stanja po svetu prišlo prav. (Mali in Grebenc, 2021, str. 32-33)

Kornhauser in Mali (2013, str. 324) menita, da je »socialna delavka sopotnik starega človeka, ki ga spremlja od njegovega prvega srečanja z domom za stare ljudi. Popelje ga v institucionalno življenje, ob njem je v času bivanja ter tudi ob odhodu iz doma. in ga spremlja v času bivanja v domu, navzoča je ob koncu stika stanovalca z domom oziroma ob njegovem odhodu iz doma. Ima vlogo mediatorja, zagovornika, usklajevalca zahtev in potreb oziroma ciljev stanovalcev in osebja doma. Vzpostavi osebni stik z bodočim stanovalcem, po potrebi s svojci ali drugimi člani socialnega okolja starega človeka.« (Kornhauser in Mali, 2013, str. 325)

»V nekaterih domovih so bili stanovalci zaradi pandemije tudi dlje časa zaprti v svojih sobah, zaradi česar so mnogi telesno in umsko opešali. Trpeli so zaradi omejevanja socialnih stikov s svojci in bližnjimi ter omejitev druženja znotraj domov. Čeprav so bili na varnem, so se, kot so navajali mnogi, počutili kot v zaporu, hiralnici. Prenekateri so v domovih umrli brez možnosti slovesa od svojcev. Težave so jim lajšali pogovori s svojci prek telefona in drugih tehničnih naprav. A mnogi te možnosti niso mogli izkoristiti, ker do njih niso imeli dostopa ali ker teh naprav niso zmogli ali znali uporabljati.« (Republika Slovenija, 2021, str. 4-5)

Morley in Vellas (2020, str. 364-365) menita, da je primarna preventiva predvsem za starejše osebe socialna distanca in, kjer je mogoče, socialna izolacija (kar lahko vodi v osamljenost; povzroči depresijo, kognitivne disfunkcije, invalidnosti, bolezni srca in ožilja in povečano umrljivost), sekundarna preventiva pa je redno umivanje rok in čiščenje površin ter uporaba maske.

Mali in Grebenc (2021, str. 27-29) opozarjata, da je »socialna izolacija kot ukrep za preprečevanje širitve obolevnosti za covid-19, postala izhodišče za novo epidemijo izoliranosti, zapostavljenosti in stigmatizacijo starih ljudi, čemur bomo priča kmalu in sočasno s epidemijo covid-19.«

Vsakdan se je v domovih za stare spremenil tako stanovalcem kot tudi osebju. Osebje je moralo skladno s priporočili Nacionalnega inštituta za javno zdravje, ukrepi Vlade Republike Slovenije ter navodili Ministrstva za zdravje in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti sprejeti navodila in protokole za delo, ki so spremenili običajni ritem dela in življenja. Že pred razglašeno pandemijo so nekateri domovi prepovedali obiske. Za stanovalce in svoje je bil to drastičen poseg v njihovo zasebnost, čemur se žal ni bilo mogoče izogniti. Zaposleni so stanovalcem postali edina vez z zunanjim svetom. (Šuligoj, Dobljekar, Lepnik, Sužnik, in Šiplič Horvat, 2020)

Zahvlajajoč epidemiji covid-19 se je vsakdan vsakega posameznika obrnil na glavo. Prvič po dolgem času smo bili priča epidemiji in kaj je le-ta s sabo prinesla. Zapiranje šol, vrtcev in drugih ustanov, zapiranje javnega življenja ter države, ohranjanje medsebojne razdalje, nošenje mask (tudi na prostem), socialna izolacija in karntena. Predvsem slednji dve sta vzrok za še večjo stisko starih ljudi bodisi tistih, ki bivajo v domačem okolju, bodisi tistih, ki bivajo v institucijah. Zaradi zaprtja občin in domov za stare so stari ljudje postali vse bolj osamljeni. Veliko je tudi takih, ki so zapustili ta svet brez slovesa od sorodnikov in prijateljev, spet drugi pa so bili priča izgubi sovrstnikov in znancev v domovih za stare.

Stroka socialnega dela je iz epidemije covid-19 pridobila priložnost za ponovno specializacijo dela s starimi ljudmi, ki je prilagojeno trenutnim potrebam, pri katerem je v ospredju medgeneracijsko sodelovanje in sožitje, ter priložnost za akcijsko delovanje, v korist vsem ogrženim skupinam ljudi (revnim, otrokom, starim ljudem,...).

2. Problem

Osamljenost in potrebe starih ljudi so dandanes malo raziskane, zahvaljujoč epidemiji pa so bile potisnjene še bolj na stran. S pojavom le-te so bili medsebojni stiki v domu, stiki s sorodniki in osebjem omejeni, kar je močno vplivalo na počutje starega človeka. Pojav virusa covid-19 je s sabo prinesel ogromno negativnih posledic za celotno populacijo, še posebej so bile prizadete ranljivejše skupine prebivalstva (otroci, stari ljudje,...). Z osamljenostjo v tretjem življenjskem obdobju se v današnjem času spopada vse več ljudi, z razglašeno epidemijo pa se je to število še povečalo. Veliko domov za stare je upoštevalo ukrepe za zaježitev epidemije, stanovalci pa so bili v tem času zelo prikrajšani; ni bilo stikov s sorodniki, po nekaterih domovih tudi ne med samimi stanovalci v domu. Edino okno v svet jim je predstavljalo osebje, ki pa zaradi obilice dela ni imelo časa zanje.

Ena izmed zadolžitev socialnih delavk v domu je, pomoč uporabnikom pri vključevanju ter privajanje na domsko življenje, kar pa je bilo oteženo zaradi čisto novega režima življenja (obvezne maske, medsebojna razdalja, zaščitne obleke itd.), ki jim je oteževal, da bi z uporabniki vzpostavile zaupljiv in topel delovni odnos, zato želim v svojem diplomskem delu analizirati zgodbe stanovalcev in socialnih delavcev, ki so to konkretno doživeli. Skozi njihove zgodbe bom predstavila rešitve, predloge in želje za boljše življenje v času pandemije, kar bi bilo v pomoč socialnemu ali drugemu strokovnemu delavcu, če bi do popolnega zaprtja ustanov ponovno prišlo; kako se odzvati, ravnati in kako pomagati uporabniku, da kljub spremembi živi dokaj normalno življenje, ohranja medosebne stike s stanovalci, svojci in osebjem.

Raziskovalna vprašanja

- a) Kako se je življenje stanovalcev v domovih za stare spremenilo v času epidemije covid-19?
- b) Kakšna so stališča starih ljudi do ukrepov za zaježitev epidemije?
- c) Na kakšen način so se stanovalci spoprijeli s socialno izolacijo in karanteno v domu?
- d) Na kakšen način so se stanovalci spoprijeli s pomanjkanjem stikov s sorodniki?
- e) Kako so se stanovalci v času epidemije razumeli z drugimi stanovalci v domu?
- f) Kako so se stanovalci v času epidemije razumeli s socialnimi delavci v domu?

g) Kakšne so bile spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije?

3. Metodologija

3.1 Vrsta raziskave

Odločila sem se za kvalitativno raziskavo; to je »raziskava, pri kateri sestavljajo osnovno izkustveno gradivo, zbrano v raziskovalnem procesu, besedni opisi ali pripovedi, in v kateri je to gradivo tudi obdelano in analizirano na beseden način brez uporabe merskih postopkov, ki dajejo števila, in brez operacij nad števili.« (Mesec, 2017/2018, str. 11)

Zbirala sem torej opise oz. pripovedi stanovalcev, ki se navezujejo na doživljanje izrednih razmer, v času epidemije v Lambrechtovem domu, ki sem jih obdelala kvalitativno, pridobila pa sem jih s spraševanjem. Raziskava, ki sem jo opravila, je empirična, saj sem s spraševanjem zbirala neposredno izkustveno gradivo.

Raziskava pa je hkrati tudi eksplorativna oziroma poizvedovalna. Zanje je značilno, da so »uvod v spoznavanje nekega novega področja problematike in se osredotočajo na manjše število primerov.« (Mesec, Rape Žiberna in Rihter, 2009, str. 80)

Teme, ki sem jih raziskovala v diplomskem delu:

- spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19
- stališča stanovalcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19
- spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
- spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
- medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
- razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
- spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19

3.2 Merski instrumenti in viri podatkov

Merski instrument, ki sem ga uporabila v raziskavi, je delno standardiziran vprašalnik, smernice pa sem pripravila vnaprej. Če je bilo potrebno, sem stanovalcem postavljala dodatna vprašanja in jih oblikovala tako, da so jih razumeli, pogovor pa je zato potekal tekoče in sproščeno. Vprašanja so bila razdeljena na sedem sklopov glede na teme raziskovanja.

Prvi sklop vprašanj se je osredotočal na spremembe v življenju stanovalcev v času epidemije covid-19, naslednji na stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19, tretji na spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu, sledil je sklop o spoprijemanju stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki, za njim sklop o medsebojnem razumevanju stanovalcev v času epidemije covid-19. V šestem sklopu me je zanimalo razumevanje stanovalcev s socialnima delavcema v času epidemije covid-19, zadnji sklop pa je bil namenjen spremembam socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19. Pripravila sem dve vrsti smernic, in sicer smernice za stanovalce in smernice za socialne delavce v domu, ki se nahajajo v prilogi št. 9.1.

3.3 Opredelitev enot raziskovanja – populacija in vzorec

»Populacija se nanaša na celotno število primerov v skupini, ki jo preučujemo. Populacija lahko glede na področje raziskave vključuje različne entitete.« (Flaker idr., 2019, str. 113)

Populacijo moje raziskave predstavljajo stari ljudje, ki živijo v Lambrechtovem domu in sicer na oddelkih Vrtnica, Planika, Zarja, Rosa, Breza, Ginko ter Mavrica. Vsak oddelek je namenjen specifičnemu zdravstvenemu stanju oseb; Vrtnica (integrirana enota), Planika in Zarja (hotelska namestitve, torej samostojno giblivi stanovalci), Rosa in Breza (delno samostojno in nesamostojno giblivi stanovalci), Ginko (najtežje prizadeti oz. nesamostojno giblivi stanovalci, kjer so potrebna specifična znanja) in Mavrica (stanovalci z demenco).

»Vzorec je izbor enot neposredno iz preučevane populacije. Vzorec je izbor določenega števila primerov iz preučevane populacije.« (Flaker idr., 2019, str. 113)

Vzorec moje raziskave predstavlja po en stanovalec iz vsake enote, torej vse skupaj 7 stanovalcev (6 žensk in 1 moški), ki bivajo v Labrechtovem domu v Slovenskih Konjicah in so starejši od 65 let.

Vzorec moje raziskave je neslučajnostni in priročen, saj sem osebe za intervjuje iskala na meni najenostavnejši in najbolj dostopen način. Intervjuvance sem pridobila s pomočjo socialne delavke v Lambrechtovem domu. Mesec dni pred dogovorjenim terminom intervjuvanja sem kontaktirala socialno delavko in jo prosila, da bi mi iz vsake enote predlagala nekaj stanovalcev, ki bi bili pripravljene na pogovor o spremembah v času epidemije covid-19.

S stanovalci sem nato vzpostavila stik in jih vprašala, če so pripravljene sodelovati z mano ter jim pojasnila namen in temo raziskave in dodala da bodo podatki uporabljeni izključno za namen diplomskega dela. Intervjuje s stanovalci, ki so bili pripravljene sodelovati v raziskavi, sem izvedla s pomočjo delno standardiziranega vprašalnika. Pred samo izvedbo intervjujev pa sem kontaktirala tudi direktorico doma in si pridobila njeno soglasje za izvedbo raziskave.

Z namenom, da bi pridobila še drug pogled na stanje v domu v času epidemije, sem v raziskavo vključila tudi socialna delavca, ki sta zaposlena v domu. Oba sta bila pripravljena sodelovati v raziskavi, želela pa sem ju vključiti zato, ker menim, da sta bila velik dejavnik pri preprečevanju oz. lažšanju stisk pri stanovalcih. Vzorec socialnih delavcev je priročni, sestavljata pa ga po ena socialna delavka in en socialni delavec, njuna starost pa se giblje med 28 in 40 let.

3.4 Zbiranje podatkov

Podatke za svojo raziskavo sem zbirala med 24. 2. 2022 in 22. 3. 2022, v pomoč pa mi je bil delno standardiziran vprašalnik. Podatke sem pridobila s spraševanjem oz. intervjuvanjem. Pri spraševanju in pogovoru sem se ravnala po predhodno pripravljenih smernicah. Intervjuji s stanovalci in socialnima delavcema so potekali posamezno v Lambrechtovem domu v Slovenskih Konjicah. Pred samim začetkom spraševanja sem vsakemu posebej pojasnila namen zbiranja podatkov in same raziskave.. Intervjuje s stanovalci sem opravila v njihovih sobah, kjer so bili sproščeni in brez zunanjih in motečih dejavnikov, trajali pa so med 20 in 40 minut.

3.5 Analiza podatkov

Pridobljeno gradivo sem najprej prepisala in uredila v programu Word. Za vsak intervju sem oblikovala tabelo, v katero sem vpisala pomembne izjave, ki sem jih predhodno posebej označila in oštevilčila; določevanje enot kodiranja. Pojmov nisem prosto pripisovala, ampak sem izjave kategorizirala po temah. Vsaki izjavi sem potem pripisala tudi pojem, kategorijo in nadkategorijo.

Primer obdelave gradiva:

Tabela 3.5.1: Primer odprtega kodiranja

A4	<i>Nisem mogla verjeti, da je stanje tako hudo, da moramo ostati v sobah. Preprosto mi ni šlo v glavo.</i>	Ne verjeti	Osuplost	Nedojemanje	Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19
A5	<i>Zelo mi je bilo hudo. Rada sem hodila po domu, se gibala in se pogovarjala z drugimi.</i>	Hudo počutje	Žalost	Stiska	Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19
B6	<i>Pravzaprav so nas zaposleni v domu postopoma pripravljali, da bo do tega prišlo.</i>	Pripravljanje na virus s strani zaposlenih	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19
B7	<i>V sebi sem pričakoval, da nas bo doletelo srečanje z njim, tako da ni bilo</i>	Pričakovanje virusa	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19

	<i>nekakšne panike.</i>				
C3	<i>Strah me je bilo. Takoj sem se spomnila na tiste epidemije, ko so bile včasih. Na tiste, ko so ljudje res množično umirali, in pri katerih je bila smrt gotova.</i>	Občutek strahu	Žalost	Stiska	Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19

Nato sem podatke tudi osno kodirala. Vsaki posamezni temi sem pripisala kategorije in pojme, ki so spadali v določeno kategorijo.

Tabela 3.5.2: Primer osnega kodiranja

Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19

Nedojemanje

- Osuplost
- Ne verjeti (A4)
- Dogajanje v Sloveniji (D4)

Stiska

- Žalost
- Hudo počutje (A5)
- Občutek strahu (C3, F3)
- Vpliv bolezni (F4)

Sprejem ukrepov

- Pomiritev
- Pripravljanje na virus s strani zaposlenih (B6)
- Pričakovanje virusa (B7)
- Organiziranje cepljenja v domu (C4, F5)
- Upoštevanje ukrepov in nošenje maske (C5, E5, F3)

- Spremljanje in razumevanje situacije (D3)
- Pozitivno gledanje na situacijo (D5)
- Zaupanje osebju (E4)
- Občutek varnosti v domu (E6)

4. Rezultati

4.1. Spremembe v življenju stanovalcev v času epidemije covid-19

Življenje stanovalcev se je, gledano na splošno, v času epidemije covid-19 drastično spremenilo. Spremembe so vidne predvsem na področju počutja (*»Biti v sobi 24 ur na dan je bilo težavno, predvsem psihično«* (B5)) in druženja stanovalcev (*»nismo se smeli družiti med sabo«* (E1)), njihov vsakdan pa so zaznamovali tudi razni ukrepi za preprečevanje okužbe (*»...morala nositi masko, si razkuževati roke in ohranjati medsebojno razdaljo«* (A3)). Kot posledica epidemije pa je pri stanovalcih opažena tudi stiska (*»Bila sem zelo živčna, brez volje, sploh ni bilo več življenja v meni«* (F3)).

Večina stanovalcev pravi, da jim epidemija sama po sebi ni spremenila poteka dneva, je pa vplivala na določene sfere njihovega vsakdana (*»Meni se sam dan ni spremenil, razen tega da ni bilo stika z drugimi stanovalci.«* (E3)). Vse skupinske aktivnosti v domu so bile ukinjene ali zelo omejene in skrbno nadzorovane (*»Dnevnih aktivnosti ni bilo, odpadle so vse skupine.«* (D1), *»Vsa druženja in aktivnosti v domu so odpadla.«* (F1)), druženja med stanovalci ni bilo, prav tako ni bilo zunanjih stikov, t. j. stikov s sorodniki in prijatelji (*»Odpovedati sem morala kar tri obiske od šestih, da ne bi prišlo do okužbe.«* (E2)), če pa je do stikov s sorodniki prišlo, pa so bili ti v skladu z ukrepi (*»Pogovarjala sva se preko ograje (s hčerko) in ohranjala 1,5m razdalje med sabo.«* (B4)).

Velik pečat na vsakdanu stanovalcev so pustili ukrepi za zajezitev epidemije, kot so bili nošenje maske, razkuževanje rok in ohranjanje medsebojne razdalje, zaprtje po sobah (*»Večino časa smo morali biti v sobi.«* (D1)) in omejeno druženje (*»...druženje, ki je bilo v tem času omejeno.«* (C1)).

Tudi socialni delavci poročajo, da so zaradi epidemije in preprečevanja okužb s covidom-19 v domu zelo posegli v življenje stanovalcev. Morali so uvesti razne ukrepe, kot so ukinitve (*»Večina skupinskih aktivnosti je bila ukinjena.«* (K1)) in prilagajanje domskih aktivnosti (*»...potekale samo po posameznih enotah, cele hiše ali pa dela hiše nismo mešali.«* (K2)), ki so potekale na razdalji, z maskami in manjšim št. uporabnikov. Vsi stiki med stanovalci in

zaposlenimi so bili nadzorovani in priagojeni (*»...so bili naprej predvideni in evidentirani.«* (K3)). Socialni delavci so delo opravljali po conah (*»delovali samo v beli coni, v sivi in rdeči coni v prvem valu nismo imeli nobenih dodatnih aktivnosti s stanovalci.«* (K8)), njihovo delo pa je bilo omejeno na pisarno (*»Dan je bil bolj omejen na pisarno ter na območje blizu nje.«* (M1)).

4.2. Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19

Razglasitev epidemije in izrednega stanja v državi je prinesla tudi kup ukrepov za zajezitev epidemije, ki smo jih morali vsi državljani dosledno upoštevati. Tako domovi za stare niso bili nobena izjema.

Stanovalci so ukrepe za zajezitev epidemije covid-19 v veliki meri sprejeli, saj so jih zaposleni pripravljali na izbruh virusa (*»...zaposleni v domu postopoma pripravljali, da bo do tega prišlo.«* (B2), *»Ukrepe sem lahko sprejela.«* (F7)), pa tudi sami so ga zaradi spremljanja aktualnih novic pričakovali (*»Celotno situacijo sem vsakodnevno spremljala preko poročil in sem bila konstantno na tekočem z dogajanjem po svetu..«* (D3)) in tako hitro sprejeli situacijo (*»Treba jih je bilo sprejeti in se navaditi pa je šlo.«* (C5)). Ker so v domu v najkrajšem možnem času po odobritvi cepiva organizirali cepljenje, so se počutili varne (*»...ko se je v domu organiziralo cepljenje, sem takoj šla in sem se nekako takoj počutila bolj varno.«* (C4)).

Seveda pa je virus tudi marsikoga osupnil (*»Nisem mogla verjeti.«* (A4), *»Bilo mi je le težko dojeti, da se to dogaja v eni majhni državi kot je Slovenija.«* (D4)) in mu vliva občutek strahu (*»Strah me je bilo.«* (C3)). Stanovalcem je stisko in strah predstavljala tudi sama bolezen (*»Strah me je bilo. Zavedam se, da sem starejša in kako lahko bolezen vpliva name.«* (F4)).

Socialni delavci so opazili, da so bili občutki ob epidemiji grozni (*»Prvi občutki so bili grozni.«* (K9)), in da niso mogli zadovoljiti potreb stanovalcev (*»Potrebe po druženju in socialnih stikih pa nismo mogli ponuditi, kot bi morali in znamo..«* (K10)). Prav tako so je zaradi ukrepov spremenila komunikacija s sorodniki, po drugi starni pa opažajo, da se je njihovo delo poenostavilo (*»...predvsem z vidika varstva osebnih podatkov – vse je bilo mogoče urejati preko e-mailov ipd.«* (M8))

4.3. Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu

Zaradi novega corona virusa je ogromno ljudi zbolelo in so bili napoteni v karanteno. Kot poslednico karantene pa lahko navedemo socialno izolacijo, ki je močno vplivala na medsebojne stike, ki so bili zreducirani do te mere, da jih na neki točki sploh ni več bilo. Stanovalci v domovih so pomanjkanje medsebojnih stikov občutili bolj kot vsi ostali, saj je bilo druženje v domu omejeno in nadzorovano, tudi ko samo nisi bili bolni.

Stanovalci so se v času karantene in socialne izolacije v domu izkazali z izjemno inovativnostjo. Na različne načine so poskušali zapolniti svoj čas. Največ jih je gledalo televizijo, bralo, reševalo križanke (*»Ogromno sem brala in reševala križanke. Gledala sem tudi televizijo.«* (A6)), se pogovarjalo s sostanovalko/sostanovalcem, poslušalo radio (*»...pogovorom z ženo-sostanovalko in poslušanjem radia.«* (B8)) in se sprehodilo na svež zrak (*»...imam balkon in sem lahko vsaj šla malo na zrak.«* (C10)). Dve izmed stanovalcev pa sta zraven zgoraj navedenih aktivnosti še kartali, skrbeli za rastline in spali (*»...skrbi za svoje rastlinice sem ogromno časa tudi prespala.«* (F8))

Pri večini stanovalcev, ki so zboleli, je zaznati nezavedanje in lažji potek bolezni (*»K sreči naju bolezen ni preveč izčrpala, niti nisva pravzaprav vedela da sva bolna.«* (B9)), *»Sama bolezen ni bila prehuda.«* (E8)). Pri eni stanovalki pa se je pojavila težja oblika bolezni (*»Zelo sem bila slaba, nič nisem jedla, v glavnem za umret hudo je bilo.«* (F10)). Stanovalci pravijo, da so se v tem času lahko zanesli na osebje v domu (*»Osebje je bilo zelo prijazno in se je trudilo, da bi teh deset dni hitro minilo; če sva kaj potrebovala, so nama bili vedno na razpolago.«* (B10)), *»prinašali so nama časopis, hrano in zdravila, ter redno spremljali najino zdravstveno stanje.«* (B11))

Nekaj starih ljudi v domu je bilo v stiski zaradi osamljenosti (*»Ni bilo prijetno biti skozi sam.«* (E10)), *»Zelo težko sem sprejela karanteno in to, da nisem mogla domov za vikend.«* (F9)), brezvolnostjo in brezciljnostjo (*»Nisem se počutila najboljše, bila sem brez neke volje in cilja.«* (C11)), ki so bile posledica karantene in socialne izolacije, spet drugi niso opazili sprememb v njihovem vsakdanu (*»...občutki niso bili nič kaj novi.«* (D8)) in so sprejeli situacijo (*»vendar sem se potem navadila, saj sem vedela, da je to le začasen ukrep.«* (C9)), *»...ko sem videla da se stvari izboljšujejo mi je bilo lažje in sem gledala s pozitivnim odnosom naprej, da bo enkrat spet vse tako kot je bilo.«* (C12))

Opaženega je bilo tudi manj pogovora z zaposlenimi (*»...z osebjem spregovorila kakšno besedo, ko so prišli v sobo, v času izolacije pa je bilo pogovora man.«* (A8)), nekomuniciranja med sosotanovalci v sobah (*»...imam cimro, ampak je nepokretna in ne govori veliko.«* (E10)) in pa prepoved druženja in gibanja po domu (*»...pogrešala druženje in prosto gibanje po domu.«* (C8))

Socialna služba je v času socialne izolacije in karantene stanovalcem omogočila, da so medsebojne stike v domu ohranjali (kjer je to bilo mogoče) (*»...niso bili omejeni, ostajali so skupaj v sobah, družili so se tudi po conah, kjer so bili nastanjeni skupaj.«* (K14)), stik z družino pa preko socialnih omrežjih (*»veliko več stikov z domačimi preko različnih socialnih omrežij.«* (K16)) in z balkonov in oken, ker fizični stik v tistem času ni bil mogoč. Pojavile pa so se tudi izjeme, kjer je druženje z družino potekalo osebno (*»...tudi osebno, ko je zaradi narave tiste situacije bilo drugače nemogoče.«* (M10)), ampak je bilo evidentirano in nadzorovano (*»naročali smo termine za obiske in nadzorovali obiske.«* (K17)). Organizirali so tudi aktivnosti, kot so kuhanje kave (*»Vsakodnevno kuhanje kave dopoldan in popoldan na vseh enotah.«* (M9)) in družabne igre (*»...zaposlene na enotah, s stanovalci igrale družabne igre.«* (K15)), ki so bile prilagojene ukrepom, ter jim nudili tudi druge vrste opore in pomoči. (*»Pomagali na vse načine, veliko so telefonirali, uporabljali različna socialna omrežja, klice smo sprejemali v socialno službo....Nudili smo jim maksimalno oporo.«* (K17), *»Občutek je bil zelo dober, ko smo uspeli ponuditi tisto, kar so si želeli.«* (K18)).

Socialni delavci pa so pri stanovalcih opazili predvsem stisko (*»...neugodno za tiste z večjim kognitivnim upadom, ker tega niso razumeli in so pogrešali domače, oni pa njih.«* (K19), *»Bilo jim je zelo težko, težko so sprejemali to situacijo, ki je eni od vojne dalje niso doživeli...bili so v stiski.«* (K20)) in stres (*»...pa zagotovo bilo za njih zelo stresno.«* (K12)), kljub temu da so situacijo relativno dobro prenašali.

4.4. Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki

Eden izmed ukrepov za preprečevanje širjenja okužb je bilo zaprtje vseh javnih ustanov, med njimi tudi domov za stare. V času zaprtja doma je bil vsak zunanji fizični stik odsvetovan in nemogoč, kar pomeni, da zunanji obiski niso bili dovoljeni. Za stare ljudi v domovih je ta ukrep predstavljal veliko stisko, saj je fizični stik eden izmed najbolj pristnih oblik sporazumevanja, sploh v starosti.

Večina stanovalcev se je v času zaprtja doma s svojo družino sporazumevala preko telefonskih klicev (*»Stike s svojimi sem ohranjala preko telefona.«* (C13), *»Stike smo ohranjali preko telefona, v živo pa žal ni šlo.«* (E12)), ena stanovalka pa je povedala, da ji je dom priskrbel tablico, da je lahko videla svojo družino (*»...dvakrat pa so mi sestre prinesle tudi tablico, da sem lahko videla sorodnike.«* (A10)), stanovalci pa so se posluževali tudi t. i. varnega druženja z družino; pogovor je potekal kar preko balkonov doma (*»...če pa so sorodniki prišli v dom, sva z ženo šla na balkon, ki je k sreči obrnjen na dvorišče in se tako malo pogovarjali.«* (B12), *»Vesela sem, da imam balkon in sva se lahko tako varno pogovarjala ne da bi koga ogrožala.«* (C13)).

Stanovalci opažajo tudi, da se lahko na osebje zanesejo, če potrebujejo kakršnokoli pomoč pri ohranjanju stikov z družino, le-ti pa so jim vedno pripravljene pomagati (*»Pri vzdrževanju stikov mi je pomagalo osebje, predvsem medicinske sestre.«* (A10), *»... če kdaj potrebujem telefon, mi je ta na voljo v domski kantini ali pa v pisarni socialnih delavcev.«* (D14)).

V veliko primerih pomoč ni bila potrebna (*»Če so bile kakšne težave s telefonom so pri tem pomagale sestre ali pa hišnik, ampak k sreči nisem imel težav.«* (B13), *»Niso mi rabili pomagat pri vzdrževanju stikov. Imam svoj telefon, s katerim znam delati.«* (C15))

Veliko stanovalcev pravi, da so oni in sorodniki doživeli veselje ob druženju, čeprav ni potekalo fizično (*»Veseli so bili, da smo se slišali in da vejo da sva zdrava in da nama nič ne manjka.«* (B16), *»pa smo bili veseli, da se vsaj tako slišimo.«* (C18))

Stari ljudje v Lambrechtovem domu so prepoved obiskov v večini sprejeli, saj je to predstavljalo zaščito pred okužbo (*»Sprejeli smo, da je boljše da se slišimo preko telefona in tako nikogar ne ogrožamo.«* (C17), *»Seveda smo se raje videli v živo, ampak so druženje preko telefona tudi sprejeli, saj so vedeli, da na ta način zavarujejo mene in sebe in svoje družine pred virusom.«*

(E15)), le ena stanovalka je opazila stisko pri domačih, ker je niso mogli obiskati (*»Definitivno jim je bilo težko, saj so me moji domači velikokrat obiskali.«* (D17)).

Socialni delavci v domu opazajo, da so se stanovalci za ohranjanje stika s sorodniki največ posluževali telefonskih klicev (*»Najbolj pogost stik pa je bil telefonski pogovor.«* (K22), ponekod tudi video klicev in preko balkonov in v parku (*»Preko socialnih omrežij, pogovarjali so se na balkonih in v parku«* (K21), *»...večini ohranjali z moderno tehnologijo ali preko nas zaposlenih.«* (M13)). Pomagali pa so jim pri uporabi socialnih omrežij kot so viber, whatsapp, skype, messenger, instagram ipd. (*»Stike smo pomagali ohranjati tako, da smo stanovalcem omogočili namestitvev raznih aplikacij; viber, whatsapp, skype, messenger, instagram ipd.«* (M14)), pomoč pa so nudili vsi zaposleni (*»Vsi zaposleni, imeli smo tudi prostovoljce in študente oz. pripravnike socialnega dela.«* (K23), *»Nudili smo fizično, moralno, in tehnično podporo.«* (M16))

Dom pa je tudi priskrbel nove telefone in tablice, da bi tako vsem zagotovil enake možnost za ohranjanje stikov z družino (*»Nabavili smo tudi nove telefone in tablice, ki so jih uporabljali vsi stanovalci.«* (K25)). Socialna služba je doživela pozitiven odziv na takšno obliko druženja (*»Na druženje so se stanovalci in sorodniki pozitivno odzvali.«* (M17)).

4.5. Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19

Kljub ukrepom v času epidemije in odsvetovanemu/prepovedanemu druženju so se nekateri medsebojni stiki ohranili, ker popolna izolacija ni bila mogoča, saj tega niso dopuščale prostorske kapacitete in ne bi bilo smiselno zaradi psihične stabilnosti stanovalcev. Stari ljudje po domovih so zato ostali v sobah s svojimi sostanovalci. Njihovo medsebojno razumevanje pa je bilo postavljenjo na preizkušnjo, saj so bili bolj kot prej omejeni na prostore svoje sobe in na pogovor s človekom zraven njih.

Skoraj vsi stanovalci menijo, da so se z drugimi stanovalci v času epidemije razumeli dobro (*»S stanovalci se kar dobro razumem in tako je ostalo v času epidemije in pa tudi po njej.«* (C19), *»Tačas sva se tudi zelo razumeli, nisva se nič kaj kregali.«* (D23)), razen ena stanovalka je imela težave s sosedo (*»Edino s prvo sosedo imam probleme, in sicer deliva si sanitarni prostor, ki ga ona zelo nasvinja... to me je zelo razjezilo.«* (A16)). Odnos se pri večini stanovalcev ni

spremenil (»Odnos med nami se ni drastično spremenil.« (B18), »...sva se razumeli enako dobro kot prej. Ni bilo nekih sprememb.« (D19)), ohranjali pa so ga s pogovorom, poslušanjem, spoštovanjem in kompromisi (»...sem ga ohranjal predvsem skozi pogovor in s poslušanjem, s spoštovanjem in s kompromisi.« (B19), »...se pogovarjali in se kljub ukrepom družili in igrali karte in se tako zamotili.« (D23)). Občutili so tudi veselje ko so se ukrepi začeli sproščati (»... po ponovnem odprtju pa smo bili vsi veseli, da smo se lahko spet družili.« (A17), »... se mi zdi da smo iz dneva v dan bolj veseli in razpoloženi za druženje.« (D22)). Veliko stanovalcev je v epidemijo stopalo s pozitivnim odnosom in upanjem (»...da se bomo vrnil na stara pota in sčasoma nekako oživeli medsebojne odnose.« (A20), »Upam, da se bo stanje z virusom sedaj res umirilo.« (C22))

Nekaj stanovalcev pa je občutilo osamljenost, saj so se zaprli vase (»zdi se mi, da smo vsi postali bolj zaprti sami vase.« (A19)), v sobo (»...odvadili druženja drug z drugim, ker smo bili kar dolgo zaprti v sobah.« (C20)) in se posledično oddaljili drug drugega (»Se mi zdi, da smo se nekako oddaljili in odvadili tega stika drug z drugim.« (D21)), ena stanovalka pa je težko ohranjala odnos s sostanovalci (»Težko je bilo ohranjati odnos, ravno zato ker ni bilo druženja.« (E18)).

Socialni delavci so opazili, da med stanovalci ni prihajalo do resnejših konfliktov (»Razumevanje je bilo zelo dobro, resnejših konfliktov med stanovalci nismo zaznali.« (K26)), prav tako se odnos med njimi in stanovalci ni kaj dosti spremenil (»Odnos se ni spremenil.« (K28), »S stanovalci sem se razumel zelo dobro, ni bilo nekih sprememb.« (M18)), razen tega, da so vsi bolj povezani med sabo in da si bolj zaupajo (»Mislim, da smo postali še bolj povezani in si pripravljene zaupati.« (K29), »Zdi se mi, da je odnos med nami postal trdnejši.« (M20)). Odnos so uspeli ohranjati (»Odnos ohranjamo in se veselimo stikov.« (K30), »Odnos smo ohranjali kot običajno, s pogovorom in razumevanji stisk posameznikov.« (M20)). Naleteli pa so na nerazumevanje s strani sorodnikov (»Nekaj svojcev edino ni želelo razumeti situacije.« (K27)).

4.6. Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19

Poklic socialnega delavca je v času epidemije dobil prav posebno težo. Zaradi povečanja stisk ob spremembi načina življenja so postali socialni delavci eden izmed glavnih virov opore, pomoči in v večini domov za stare tudi edina vez z nunanjim svetom.

Stanovalci Lambrechtovega doma so se v času epidemije s socialnima delavcema dobro razumeli (*»Zelo dober (odnos), saj sta oba zelo prijazna, ustrežljiva in vedno pripravljena pomagati.«* (A22), *»S socialnima delavcema sem se vedno dobro razumela, tudi v času epidemije.«* (C24)). Lahko so jima zaupali in se nanju zanesli (*»Vedno sem se lahko na oba obrnila in se zanesla, lahko sem jima povedala za svoje težave.«* (C24), *»Karkoli sem potrebovala sta mi to poskušala omogočiti.«* (E20)). Stanovalci menijo, da sta bila socialna delavca dostopna in pripravljena pomagati (*»Med epidemijo sta bila vedno pripravljena pomagati in sta bila dosegljiva, če bi se pojavile kakšne težave in stiske.«* (B20), *»Ko sem kaj potrebovala (če sem), sem jima to povedala in sta mi pri tem pomagala.«* (F20)). Z njima so stanovalci ohranjali dober odnos, ki pa se zahvaljujoč virusu ni kaj dosti spremenil (*»Odnos se med nami ni spremenil. Še vedno se zelo dobro razumemo.«* (A23), *»Odnos je ostal tak kot pred epidemijo.«* (C25))

Tudi socialni delavci so se z ostalimi kolegi razumeli dobro (*»Z ostalimi kolegi sem se razumela dobro.«* (K31), *»Z ostalimi kolegi smo se razumeli zelo dobro, saj menim, da smo dober tim.«* (M21)). Socialni delavci menijo, da je bila epidemija dobra izkušnja (*»Dobra izkušnja, ki nam bo zagotovo ostala.«* (K31), postali so bolj povezani med sabo (*»Postali smo bolj povezani, skoraj smo že živeli skupaj.«* (K32), *»Odnos med nami se je zboljšal in zblížal.«* (M22)). Socialni delavci se trudijo, da ta odnos, ki so ga med epidemijo zgradili tudi ohranjajo (*»Trudimo, se da ohranjamo ta odnos.«* (K33), *»Trudimo se, da odnos ohranjamo, in sicer s pitjem kave na varnostnih razdaljah in soustvarjanjem.«* (M23)).

4.7. Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19

Epidemija je močno vplivala tudi na stroko socialnega dela. Pojavile so se nove stiske posameznikov, kot so pomanjkanje druženja, spremenjen potek dneva in ustavitev javnega življenja. Te stiske niso ostale neopažene, potrebna je bila dodatna komunikacija. Socialno delo se je bilo tako primorano soočiti s popolnoma novo realnostjo in poiskati nove učinkovite načine pomoči za uporabnike.

Stanovalci se po večini strinjajo, da je epidemija prinesla neko dodatno obremenitev socialnim delavcem tj. skrb (*»Menim, da je bilo to zelo stresno in naporno.«* (A26), *»...poleg dela, ki ga imajo še neko dodatno skrb, da bi preprečili čim več okužb in tako zavarovali naša življenja.«* (B23)) in nepripravljenost (*»...postavila na realna tla, saj na kaj takega niso bili pripravljeni.«* (E24)) za socialne delavce, medtem, ko ena stanovalka meni, da sprememb ni bilo (*»Menim, da je njuno delo ostalo bolj kot ne enako, kot je bilo.«* (C27)), tri pa pravijo, da ima epidemija neznan vpliv na način dela socialnih delavcev (*»Ne vem točno, kako je vplivala na njihovo delo.«* (D28), *»Če se jima je pa pri delu v domu kaj spremenilo pa težko rečem.«* (E23)), *»...vsakdan spremenil, vendar težko rečem kako točno.«* (F21)).

Menijo tudi, da je epidemija prinesla neko novo znanje in izkušnje (*»...pridobili predvsem neko novo širino znanja.«* (A27), *»...predvsem neko novo izkušnjo in znanje.«* (F22)), ki jih lahko stroka uporabi takrat, ko bo/če do virusa spet prišlo (*»...novo znanje, da se bo znala hitreje odzvati na potencialne nove viruse in epidemije.«* (D29), *»...znanje in izkušnje, ki jih lahko pri ponovni epidemiji uporabijo in hitreje odreagirajo in jo zaježijo.«* (E25))

Socialni delavci opažajo predvsem spremenjen način dela, kot je sprejem v dom (*»...sprejemali brez svojcev, prevzeli smo jih na vratih, jim vse uredili brez prisotnosti domačih.«* (K34), *»...sprejemi opravljeni pred domom na svežem zraku.«* (M24)), delovni odnos (*»...preko telefona in ne osebno, kot je bila to utečena praksa.«* (M25)) in spremenjen delovni čas (*»...socialna služba ves čas prisotna. Tudi ob sobotah in nedeljah.«* (K36), *»...predvsem glede delovnega časa, dopoldan, popoldan...«* (M26)). Prav tako je opazna sprememba pri obiskih sorodnikov ob vselitvi (*»...ni bilo povečanega števila obiskov ob vselitvi.«* (K34)). Pridobili pa so tudi nov pogled na celotno situacijo (*»...videli smo, da je tudi individualno socialno delo*

zelo pomembno, ko ni mogoče skupinsko socialno delo.« (K37), »...brez toliko birokracije in posledično smo se lahko vrnili nazaj k uporabnikom, kjer se samo socialno delo v prvi vrsti začne.« (M27)).

5. Razprava

Epidemija covida-19 je na življenje stanovalcev doma za stare vplivala na različne načine. Z novimi ukrepi, kot so zaščitne maske in ohranjanje medsebojne razdalje je drastično posegla v družbeno življenje in počutje stanovalcev, ki so bili zato večino časa omejeni na prostor doma.

Zaradi epidemije je moralo osebje skladno s priporočili Nacionalnega inštituta za javno zdravje, ukrepi Vlade Republike Slovenije ter navodili Ministrstva za zdravje in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti sprejeti navodila in protokole za delo, kar je spremenilo običajni vsakdan. Že pred razglašeno pandemijo so nekateri domovi prepovedali obiske. Za stanovalce in svojce je bil to drastičen poseg v njihovo zasebnost, čemur se žal ni bilo mogoče izogniti. Zaposleni so stanovalcem postali edina vez z zunanjim svetom. (Šuligoj, Dobljekar, Lepnik, Sužnik in Šiplič Horvat, 2020, str. 3)

Ker je bilo osebje tisto, ki je stanovalcem (v večini primerov) zadovoljevalo potrebo po medsebojnem stiku, so v domu v ta namen organizirali nekaj novih skupnih aktivnosti, da ni vsakdan potekal monotono, in sicer igranje družabnih iger in kuhanje kave po oddelkih. Ukrepe so stanovalci na splošno dobro sprejeli in se jih sčasoma navadili. Stanovalci pa so tudi sami spremljali stanje v državi s pomočjo radia in televizije, ker so poslušali aktualne novice. Kljub večinskemu sprejetju ukrepov in situacije v domu je prenekateri stanovalec živel v nenehnem strahu, žalosti in stiski. Nihče ni vedel, kakšne posledice s sabo prinaša epidemija, zato so se mnogi bali, da bi zboleli. Pri starih ljudeh se pojavi precejšnja stiska, ki jo lahko sprožijo: strah pred okužbo, sprememba njihove vsakodnevne rutine, omejevanje njihove neodvisnosti in osamljenost. (Sodja, 2020, str.1) Po organiziranju cepljenja v domu je ta strah izginil.

Mali (2006, str.19) meni, da je »osnovni namen domov za stare, da poskušajo čimbolj zadovoljiti potrebe, katerih posameznik ni zmožen več sam zadovoljiti. To ne pomeni le zagotovitve zdravstvene in medicinske oskrbe, ampak vključuje tudi socialno in moralno podporo.«

Socialni delavci v domu pravijo, da so bili občutki ob prvem srečanju z ukrepi in epidemijo negotovost, strah pred neznanim in predvsem skrb za zdravje in življenje. Zaradi preprečevanja okužb ni bilo več toliko neposrednih stikov, ohranjati je bilo treba medsebojno razdaljo, nositi

maske. Velikokrat so morali zaradi lastne varnosti in varnosti drugih obleči tudi varnostna oblačila, kar je še bolj poudarjalo, kar je močno vplivalo na pristne medosebojne stike.

»V nekaterih domovih so bili stanovalci zaradi pandemije tudi dlje časa izolirani v svojih sobah, zaradi česar so mnogi telesno in umsko opešali. Trpeli so zaradi omejevanja socialnih stikov s sorodniki in bližnjimi ter omejitev druženja znotraj domov. Čeprav so bili na varnem, so se, kot so navajali mnogi, počutili kot v zaporu, hiralnici. Prenekateri so v domovih umrli brez možnosti slovesa od sorodnikov. Težave so jim lajšali pogovori s sorodniki preko telefona in drugih tehničnih naprav. A mnogi te možnosti niso mogli izkoristiti, ker do njih niso imeli dostopa ali ker teh naprav niso zmogli ali znali uporabljati.« (Republika Slovenija, 2021, str. 4-5)

Med ukrepe za zajezitev okužb je sodila prepoved obiskov v domu. Ta ukrep so stanovalci sprejeli, saj so bili mnenja, da jih ščiti pred okužbo. Stike s sorodniki so po večini ohranjali preko lastnih telefonov. S pomočjo virtualnih stikov, ki so v času pandemije covid-19 še kako priročni, so stari ljudje ohranjali stike s svojimi sorodniki. Virtualni stiki omogočajo premagovanje razdalje, prikritje stigme, omogočajo večjo demokratičnost stika in manjšo vpletenost v situacijo (Flaker idr., 2008, str. 263-273). V Lambrechtovem domu so v ta namen dokupili tudi nove telefone in tablice, ki so bili stanovalcev vedno na razpolago. Pomoč pri uporabi le-teh je nudilo osebje: bodisi hišnik, medicinske sestre ali socialni delavci. Stanovalci pravijo, da so se glede kakršnekoli pomoči, ki zadeva telekumunikacijsko tehnologijo, lahko vedno obrnili na osebje. Lahko so se nanje zanesli, ker so jim bili vedno pripravljene pomagati.

Stari ljudje v Lambrechtovemu domu so bili v času covid-19 izpostavljeni socialni izolaciji in karanteni. Mali in Grebenc (2021, str. 27-29) opozarjata, da je »socialna izolacija kot ukrep za preprečevanje širitve obolenosti za covid-19, postala izhodišče za novo epidemijo izoliranosti, zapostavljenosti in stigmatizacijo starih ljudi, čemur bomo priča kmalu in sočasno s epidemijo covid-19.« Marsikdo od stanovalcev si je ta čas krajšal z različnimi aktivnostmi, kot je gledanje televizije, poslušanje radia, branje, kartanje, pogovor s sostanovalcem/sostanovalko ipd. Večina stanovalcev je bila napotena v karanteno zaradi okužbe z novim korona virusom. Pri večini je bolezen potekala v lažji obliki, v tem času pa je osebje skrbelo za vse njihove potrebe.

Nekateri stanovalci so se v tem času počutili osamljeno. »Osamljenost v starosti je lakota po bližini nekoga od svojih ljudi. Potreba po osebnem medčloveškem odnosu je pri današnjih starih ljudeh med najmanj zadovoljenimi, zato je osamljenost ena od najbolj razširjenih in najhujših stisk.« (Ramovš, 2003, str. 103-105) K tej stiski je dodatno pripomogla tudi epidemija. Stanovalci so težko sprejeli odsotnost stika s sorodniki, ker niso imeli možnosti, da bi jih obiskali v domačem gospodinjstvu (to je bila tudi ena izmed možnosti, ki jo je dom omogočal), manj je bilo medsebojnega druženja in pogovora z osebjem. V tem času je bilo njihovo počutje slabo, bili so brez volje in brez vsakega cilja, iz slednjega pa je razvidno, da je »osamljenost ena od najbolj tipičnih človeških lastnosti, saj nakazuje, da je človek socialno bitje.« (Mali, 2002, str. 317-318) Po drugi strani pa večina stanovalcev pravi, da niso opazili sprememb v svojem vsakdanu in da so brez težav sprejeli socialno izolacijo in karanteno, pri tem pa jim je bilo osebje v veliko oporo; bilo je prijazno, ustrezljivo in vedno pripravljeno pomagati.

Vsakdan v domovih za stare pa se ni spremenil samo stanovalcem, ampak tudi osebju, med njimi tudi socialnim delavcem. Spremenil se je način (večino dela so opravili brez osebnega stika, preko telefonov in e-pošte, delali so po conah) in potek dela (na razpolago so bili popoldan in dopoldan ter tudi med vikendi). »Socialna delavka je v prvi vrsti sopotnik starega človeka od njegovega prvega stika z domom za stare ljudi. Popelje ga v institucionalno življenje, ob njem je v času bivanja ter tudi ob odhodu iz doma. in ga spremlja v času bivanja v domu, navzoča je ob koncu stika stanovalca z domom oziroma ob njegovem odhodu iz doma. je v času bivanja, ter tudi ob odhodu iz doma.« (Kornhauser in Mali, 2013, str. 324) Med epidemijo covid-19 je sprejem v institucionalno varstvo potekal na prostem in brez sorodnikov, nekaj časa pa sprejemov zaradi velikega števila okužb niso opravljali. Ogromno dela so opravljali preko e-pošte in telefonskih klicev, veliko je bilo tudi medsebojnega prilagajanja. V številnih primerih so socialni delavci morali poseči tudi po različnih novih oblikah dela; pomagali so hišniku, v tajništvu, skrbeli so za pošto, za organiziranje obiskov in branje navodil. Epidemija je močno vplivala tudi na delovni čas socialnih delavcev; epidemija je zahtevala celega človeka, zato se je socialna služba nemalokrat v domu tudi okopala, delali so dopoldan in popoldan, odvisno od situacije v domu. Ker je osebje veliko časa preživelo skupaj, so se njihovi odnosi poglobili in še bolj so se zblížali.

Vzpostavljanje delovnega odnosa s stanovalci je med epidemijo potekalo na različne načine. Največkrat preko telefona in ne osebno, kot je bila to utečena praksa. Kornhauser in Mali (2013, str. 325) pravita, da »ima socialna delavka v domu za stare vlogo mediatorja, zagovornika, usklajevalca zahtev, in potreb oz. ciljev tako stanovalcev kot tudi osebja doma. Vzpostavi osebni stik z bodočim stanovalcem, po potrebi s svojci ali drugimi člani socialnega okolja starega človeka.« Z epidemijo so se pojavile nove potrebe stanovalcev; kot so potreba po pomoči pri ohranjanju stika s sorodniki, potreba po druženju z le-temi ter na splošno potreba po pogovoru s sočlovekom. Socialnim delavcem se je področje dela poleg vsakodnevnih zadolžitev razširilo na organizacijo in nadzor obiskov (ko je to bilo mogoče), sprejemanje telefonskih klicev, nudenje moralne in fizične podpore stanovalcem. Pomagali so pri uporabi socialnih omrežij, kot so viber, whatsapp, skype, messenger, instagram ipd., dom pa je priskrbel tudi nove telefone in tablice zaradi povečanega povpraševanja. Odnos med stanovalci in socialnimi delavci se ni spremenil. Nasprotno, postal je trdnejši. Stanovalci so v socialnih delavcih prepoznali vrline kot so prijaznost, ustrežljivost, potrpežljivost, zanesljivost in na splošno nekoga, na katerega se lahko obrnejo, ko potrebujejo pomoč ali pogovor.

Epidemija je prinesla spremembe tudi na področju samega socialnega dela, ki je po mnenju Mali in Grebenc (2021, str. 29) »veda in stroka, ki se vedno hitro in fleksibilno odziva na pojave v družbi, ki med ljudmi sprožajo neenakosti in kršitve temeljnih človekovih pravic.« Hitro in fleksibilno odzivanje na družbene spremembe v času zaprtja je bilo temeljnega pomena za stare ljudi po domovih.

Epidemija covid-19 je socialno delo postavila pred dejstvo, da je bilo treba učinkovite odgovore na novonastale stiske poiskati hitro. V Lambrechtovem domu so se tako stanovalci kot socialni delavci prilagajali situaciji in drug drugemu, upoštevali ukrepe za zaježitev epidemije in iskali nove načine spoprijemanja z življenjem v domu.

Stanovalci so mnenja, da je epidemija socialne delavce dodatno obremenila, saj se je poleg vsega dela, ki ga imajo pojavila še skrb, kako preprečiti čim večje število okužb, hkrati pa so bili na situacijo nepripravljeni, saj niso mogli predvideti poteka epidemije. Kljub vsem neprijetnostim in stiskam, so po mnenju stanovalcev pridobili novo znanje in izkušnje, kako se v bodoče na podobno situacijo odzvati.

Socialni delavci opažajo, da so več pozornosti namenili individualnem socialnemu delu. Z zmanjšanjem birokracije so se posledično lahko vrnili nazaj k uporabnikom, kjer se samo socialno delo v prvi vrsti začne.

6. Sklepi

- Epidemija stanovalcem ni drastično spremenila samega poteka dneva, je pa vplivala na določene sfere vsakdana, kot je omejevanje druženja in dnevne aktivnosti v domu.
- Organizirajo so nove dnevne aktivnosti, ki so bile prilagojene ukrepom (zaposleni igrajo družabne igre s stanovalci in kuhanje kave po oddelkih).
- Epidemija je na vsakega stanovalca vplivala drugače.
- Socialni delavci se zavedajo, da so v času epidemije z ukrepi zelo posegli v življenje stanovalcev, sam potek dneva pa se je spremenil tudi njim. Bolj kot kadarkoli prej so bili omejeni na zidove pisarne, manj je bilo stikov s stanovalci, delo pa so opravljali po conah. Kljub slabim stranem epidemije se je njihovo delo v določenih primerih poenostavilo, saj so večino stvari lahko uredili preko e – pošte in telefonov.
- Stanovalci so ukrepe za zaježitev lahko sprejeli zaradi predhodnih informacij na izbruh bolezni ter jih tudi upoštevali.
- Virus je pri nekaterih stanovalcih vzbudil osuplost in občutek strahu.
- V času socialne izolacije in karantene so se stanovalci v večini samozaposlili in si tako krajšali čas.
- Socialni delavci so pri stanovalcih opazili stisko, ki je bila predvsem neugodna za tiste z večjim kognitivnim upadom, saj niso razumeli situacije in so zato zelo pogrešali domače.
- Kot posledica ukrepov, so se pri nekaterih stanovalcih pojavili: osamljenost, brezvoljnost, brezcilnost in na splošno slabo počutje.
- Socialna služba je v času socialne izolacije in karantene stanovalcem omogočila, da so medsebojne stike v domu ohranjali (kjer je to bilo mogoče). Prav tako osebni stik z družino (če je do njega prišlo) in je potekal na varnostni razdalji preko balkonov in oken. Bil pa je evidentiran in nadzorovan.
- S strani stanovalcev je opazen pozitiven odziv na zgoraj navedene oblike druženja.
- Stanovalci so sprejeli ukrep, ki je določal prekinitev fizičnega stika s sorodniki, saj so ga doživljali kot zaščito pred lastno okužbo in okužbo bližnjih. Komunikacija med njimi in sorodniki pa je v večini primerov potekala s pomočjo mobilnih telefonov in drugih socialnih omrežij.

- Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije se ni spremenilo, v večini primerov se med sabo dobro razumejo oz. enako dobro kot so se pred epidemijo.
- Stanovalci so se s socialnimi delavci v domu na splošno zelo lepo razumeli, njihov odnos pa se je v času epidemije še bolj poglobil. Stanovalci so v socialnih delavcih prepoznali oporo, nanje so se lahko zanesli, jim zaupali in jih prosili za pomoč. Bili so vedno dostopni in prijazni.
- Odnos med zaposlenimi je postal še bolj zaupljiv in pristen.
- Epidemija je po mnenju stanovalcev socialnim delavcem prinesla neko dodatno obremenitev, hkrati pa novo znanje in izkušnje, kar lahko stroka uporabi takrat, v primeru ponovne epidemije.
- Opažen je predvsem spremenjen način dela socialnih delavcev v času epidemije.

7. Predlogi

- Predlagam, da se v domu organizira več aktivnosti, ki bi se jih stanovalci lahko varno udeleževali, če bi ponovno prišlo do zaprtja. Do sedaj je socialna služba v domu ponudila le dve možnosti: igranje družabnih iger in kuhanje kave. Teh aktivnosti se vsi stanovalci ne morejo udeležiti, ker nekdo ne mara kave, ali ni naklonjen družabnim igram. Izbira aktivnosti je skopa, zato bi bilo dobro ponuditi še kakšno, da bi bile možnosti izbora večje. Socialni delavci bi v vlogi koordinatorjev predlagali nekaj dodatnih aktivnostih, ki bi jih izvajali skupaj z ostalim osebjem.
- Predlagam, da se stanovalcem, pri katerih je bila opažena kakršnakoli sprememba počutja (stiska, osamljenost, strah, brezvoljnost, brezciljnost) v času epidemije (in na splošno kadarkoli) zagotovi prostor za pogovor (tudi fizični prostor), kjer bodo lahko ubesedili svoje občutke. Celotno družbo je covid-19 neprijetno presenetil. Še posebej stari ljudje so se čutili nemočne in ogrožene. Zato je nujno, da lahko spregovorijo o svojih stiskah. V domu bi se lahko v ta namen organizirala skupina za pomoč. Zato bi bil namenjen poseben prostor v fizičnem in psihičnem smislu. Socialni delavci bi bili na srečanjih prisotni, saj bi tako lahko spremljali napredek stanovalcev in jim nudili nadaljnjo pomoč in podporo.
- Predlagam, da se socialni delavci v domu tudi po končani epidemiji usmerijo v individualno socialno delo, ki se je v času zaprtja doma izkazalo za zelo pomembno; tako bodo potrebe, težave in stiske posameznikov še hitreje zaznali in se nanje odzvali.
- Iz prejšnje točke izhaja še predlog, ki se ne nanaša na socialno službo, ampak je povezan z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. To je predlog za zmanjšanje birokracije v domovih za stare. Tako bi se socialni delavci lahko bolj posvetili uporabnikom, kar je njihova primarna naloga in poslanstvo.

Predlogi glede nadaljnjega raziskovanja:

- Menim, da bi bilo dobro v raziskavo vključiti več stanovalcev, saj bi tako pridobili več različnih perspektiv in pogledov na epidemijo covid-19 v Lambrechtovem domu.

- V raziskavo bi bilo dobro vključili tudi več domov, saj se je vsak dom najverjetneje drugače spopadal s epidemijo in posledicami, ki jih je le-ta prinesla. S tem bi pridobila še več podatkov in posledično še bolj točno stanje o osamljenosti starih ljudi, domače klime in socialnega dela v času covid-19.
- Menim, da bi bilo v raziskavo dobro vključiti tudi ostale zaposlene, sorodnike in prijatelje stanovalcev, saj bi tako pridobili vpogled v njihovo doživljanje pomanjkanja stika s sorodnikom v domu, stališča do ukrepov in na splošno vpliv epidemije. S tem bi pridobili novo perspektivo.

8. Literatura

- Amadansun, S. (2020). Social work and COVID-19 pandemic: An action call. *Internacional Social Work*, 63(6), 753-754.
- Brennan, J., Reilly, P., Cuskelly, K., & Donnelly, S. (2020). Social work, mental health, older people and COVID-19. *International Psychogeriatrics*, 32(10), 1205-1209.
- Dragoš, S. (2000). Socialne mreže in starost. *Socialno delo*, 39 (4/5), 293-304.
- Flaker, V. (2020). Corona virus institucionalis-kronski institucionalni Virus. *Socialno delo*, 59(4), 308-318.
- Flaker, V., Mali, J., Kodele, T., Grebenc, V., Škerjanc, J., & Urek, M. (2008). *Dolgotrajna oskrba; Očrt potreb in odgovorov nanje*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Hojnik Zupanc, I. (1994). *Institucionalno bivanje starih ljudi*. Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije.
- Hojnik Zupanc, I. (1999). *Samostojnost starega človeka v družbeno-prostorskem kontekstu*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Kerševan, R. (2. julij 2013). *Misli o osamljenosti: Kresnik*. 14.01.2022. Pridobljeno iz spletno mesto Kresnik.14.01.2022: https://www.kresnik.eu/misli-osamljenosti_clanek_1067.html
- Kogoj, A. (2001). *Duševne stiske in motnje v starosti*. Celje: Visoka zdravstvena šola .
- Kornhauser, A., & Mali, J. (2013). Priprava starega človeka na življenje v domu za stare ljudi. *Socialno delo*, 52(5), 321-331.
- Kump, S., & Jelenc Kraševac, S. (2009). *Vpliv socialnih omrežij in bivanjskega okolja na učne dejavnosti dveh generacij odraslih*. Maribor: Založba Aristej.
- Lipar, T. (2014). Dolgotrajna oskrba v starajočih se družbah. *Kakovostna starost*, 17(4), 41 - 42.
- Macuh, B. (2017). *Življenjski slog starostnikov v domovih za starejše*. Maribor: Kulturni center.

- Mali, J. (1998). Institucionalni vidiki življenja v domovih za stare. *Socialno delo*, 37(2), 131-132.
- Mali, J. (2002). Starost, emocije in emocionalno delo. *Socialno delo*, 41(6), 317-319.
- Mali, J. (2006). Koncept totalne ustanove in domovi za stare. *Socialno delo*, 45(1/2), 17-27.
- Mali, J. (2008). *Od hiralnic do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J. (2013). *Dolgotrajna oskrba v mestni občini Ljubljana*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J., & Grebenc, V. (2021). *Strategije raziskovanja in razvoja dolgotrajne oskrbe starih ljudi v skupnosti*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
- Mali, J., & Kejžar, A. (2017). Celostna oskrba stanovalcev z demenco : primer uvajanja inovativne oskrbe v Domu Petra Uzarja Tržič. *Socialno delo*, 56(3), 183-184.
- Mesec, B. (1998). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Mesec, B. (2017/2018). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: Kvalitativne raziskave*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B., Repe Žiberna, T., & Rihter, L. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Morley, J. E., & Vellas, B. (2020). Editorial: Covid-19 and older adults. *The Journal of Nutrition, Health and Aging*, 24(4), 364-365.
- Pečjak, V. (1998). *Psihologija tretjega življenjskega obdobja*. Bled: samozaložba.
- Pečjak, V. (2007). *Psihologija staranja*. Bled: Samozaložba.
- Rafaelič, A., & Nagode, M. (2012). Uvajanje dolgotrajne oskrbe. *Časopis za kritiko znanosti*, 40(250), 48 - 49.
- Raftery, C., Ebony, L., & Magnolia, C. (2020). The Crucial Role of Nurses and Social Workers in Initiating End-of-Life Communication to Reduce Overtreatment in the Midst of the COVID-19 Pandemic. *Gerontology*, 66(5), 427-430.
- Ramovš, J. (2003). *Kakovostna srarost; Socialna gerontologija in gerontagogika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.

- Ramovš, J. (2004). Specifika potreb in oskrbe starih ljudi s stališča socialnega dela. *Zdravniški vestnik*, 73(10).
- Ramovš, J. (2014). Staranje. *Kakovostna starost*, 17(1), 45-46.
- Republika Slovenija . (2021). *Razmere v domovih za starejše Poročilo o raziskavi Zagovornika*. Ljubljana.
- Sodja, U. (2020). *Vpliv Covid-19 na nekatere vidike kakovosti življenja in družbene blaginje*. Ljubljana: UMAR.
- Šoštarič, A. (2004). *Kognitivne, socialne in druge potrebe ljudi v domski oskrbi*. *AS. Andragoška spoznanja*, 10(4), 9-10.
- Šuligoj, L., Dobljekar, N., Lepnik, D., Sužnik, J., & Šiplič Horvat, V. (2020). *Korona utrinki*. Ptuj: Dom upokojencev.

9. Priloge

9.1. Vodilo za intervju

RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

- a) **Kako se je življenje stanovalcev v domovih za stare spremenilo v času epidemije covid-19?**
- b) **Kakšna so stališča starih ljudi do ukrepov za zajezitev epidemije?**
- c) **Na kakšen način so se stanovalci spoprijeli s socialno izolacijo in karanteno v domu?**
- d) **Na kakšen način so se stanovalci spoprijeli s pomanjkanjem stikov s sorodniki?**
- e) **Kako so se stanovalci v času epidemije razumeli z drugimi stanovalci v domu?**
- f) **Kako so se stanovalci v času epidemije razumeli s socialnimi delavci v domu?**
- g) **Kakšne so bile spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije?**

Vprašalnik za stanovalce

- 1. **Kako poteka vaš dan v času epidemije? A**
- 2. **Kakšne so bile dnevne rutine? Kako je potekalo druženje s stanovalci in zaposlenimi in kako s sorodniki? Kakšne so bile vaše dnevne aktivnosti? A**
- 3. **Kako so se dan in aktivnosti v njem spremenile (kdaj so se začele/končale, kako ste se jih udeleževali, so sploh potekale, pod kakšnimi pogoji)? A**
- 4. **Kakšni so bili vaši prvi občutki ob razglasitvi epidemije? B**
- 5. **Kako set doživljali in sprejemali ukrepe za zajezitev epidemije? B**
- 6. **Kako ste si krajšali čas, ko v domu ni bilo vsakodnevnih aktivnosti, vsi stiki z drugimi stanovalci pa so bili omejeni? Prosim opišete s primerom. C**
- 7. **Kako ste sprejemali karanteno in izolacijo v domu? C**
- 8. **Kako ste se v tem času počutili? C**
- 9. **Kako ste ohranjali vez s sorodniki in prijatelji? D**
- 10. **Kdo vam je pomagal pri vzdrževanju stikov? D**
- 11. **Na kakšen način so vam pomagali pri vzdrževanju stikov? D**
- 12. **Na kakšen način so vam v domu nudili pomoč pri vzdrževanju stikov? D**
- 13. **Kako so sorodniki in prijatelji na to druženje odzvali? D**
- 14. **Kako ste se v času epidemije razumeli s stanovalci? E**
- 15. **Kako se je odnos med vami in ostalimi stanovalci spremenil? E**
- 16. **Kako ste ohranjali odnos? E**

17. Kako ste se v času epidemije razumeli s socialnima delavcema? **F**
18. Kako se je odnos med vami in socialnima delavcema spremenil? **F**
19. Kako ste ohranjali odnos? **F**

20. Kako se je delo socialnih delavcev v domu po vašem mnenju zaradi epidemije spremenilo? Prosim opišete s primerom. **G**
21. Kaj je po vašem mnenju stroka, kot je socialno delo pridobila iz epidemije? **G**

Legenda: odebeljene črke na koncu stavka označujejo h kateremu raziskovalnemu vprašanju spada dotično vprašanje.

Vprašalnik za socialne delavce

A

1. Kako je potekal vaš dan v času epidemije?
2. Kakšne so bile dnevne rutine, druženje, aktivnosti stanovalcev?
3. Kako so se dan in aktivnosti stanovalcev v njem spremenile (kdaj so se začele/končale, kako so se jih stari ljudje udeleževali, so sploh potekale, pod kakšnimi pogoji)?

B

4. Kakšni so bili vaši prvi občutki ob razglasitvi epidemije?
5. Kakšni so se vam zdeli ukrepi za zavezitev epidemije?
6. Kako se je vaš delovni dan v domu spremenil zahvaljujoč epidemiji? Prosim opišete s primerom/situacijo.

C

7. Kakšne prilagoditve ste uvedli v domu, da so si stanovalci krajšali čas, ko ni bilo vsakodnevnih aktivnosti, vsi stiki med stanovalci pa so bili omejeni?
8. Kako ste v tem času pomagali stanovalcem?
9. Kako ste se ob tem počutili?
10. Kako so se po vašem mnenju stanovalci spoprijemali s stisko izolacije in karantene v domu?

D

11. Kako so uporabniki ohranjali vez s sorodniki in prijatelji?
12. Na kakšen način ste pomagali uporabnikom ohranjati stike?
13. Kdo je stanovalcem pomagal pri vzdrževanju stikov?
14. Na kakšen način ste v domu nudili pomoč pri navezovanju stikov?
15. Kako so se stanovalci, sorodniki in prijatelji na to druženje odzvali?

E

16. Kako ste se v času epidemije razumeli s stanovalci?
17. Kako se je odnos med vami in stanovalci spremenil?
18. Kako ste ohranili ta odnos?

F

19. Kako ste se v času epidemije razumeli z ostalimi kolegi v domu?
20. Kako se je odnos med vami in kolegi spremenil?
21. Kako ste ohranili ta odnos?

G

22. Kako se je delo socialnih delavcev v domu zaradi epidemije spremenilo? Lahko opišete na primeru(sprejem novega stanovalca v dom, vzpostavljanje delovnega odnosa itd.).
23. Na kakšen način ste prilagodili svoje delo v domu?
24. Kaj je po vašem mnenju stroka, kot je socialno delo pridobila iz epidemije?

9.2. Odprto kodiranje po temah- stanovalci

Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
A1	<i>Druženja z drugimi praktično ni bilo, saj je bilo priporočeno, da ostanemo v sobah.</i>	Ni druženja z drugimi	Aktivnost v prostem času	Sprememba počutja	Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19
A2	<i>Sorodniki niso smeli na obisk, zato smo stike ohranjali preko telefona.</i>	Prepoved obiskov	Stiki	Druženje	Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19
A3	<i>Če sem se morala odpraviti iz svoje sobe do skupnih prostorov sem morala</i>	Nošenje maske, razkuževanje rok in ohranjanje medsebojne razdalje	Ukrepi za zaježitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19

	<i>nositi masko, si razkuževati roke in ohranjati medsebojno razdaljo.</i>				
B1	<i>Kolikor vem, je bilo druženje v domu omejeno do te mere da ga, zaradi varnosti ni bilo. Aktivnosti v domu ni bilo kaj dosti, oz. zanje ne vem, saj se jih niti pred epidemijo nisem udeleževal.</i>	Ni aktivnosti in druženja	Ukrepi za zaježitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19
B2	<i>Mogoče sem šel kdaj v domsko kantino po kavo. To sem mogoče pogrešal.</i>	Pogrešanje pitja kave v kantini	Aktivnost v prostem času	Sprememba počutja	Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19
B3	<i>Pome je prišel hišnik, naj grem z njim, češ da je prišla hčerka.</i>	Obisk hčere	Stiki	Druženje	Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19
B4	<i>Pogovarjala sva se preko ograje (s hčero) in ohranjala 1,5m razdalje med sabo.</i>	Ohranjanje varnostne razdalje	Ukrepi za zaježitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19

B5	<i>Biti v sobi 24 ur na dan je bilo težavno, predvsem psihično. Vem, da se nisem pred epidemijo dosti gibal izven sobe, ampak že ta občutek, da moraš biti v zaprt v sobi je težaven.</i>	Zaprte v sobi	Ukrepi za zaježitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19
C1	<i>Dnevne rutine se mi niso bistveno spremenile, razen da ni bilo tistih, ki so vsebovale druženje, ki je bilo v tem času omejeno.</i>	Omejeno druženje	Stiki	Druženje	Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19
C2	<i>Vsak dan po zajtrku sem kuhala kavo, po kosilu pa sem šla na kak sprehod po domu. V času epidemije pa je bilo to žal nemogoče, kar pa sem tudi zelo pogrešala.</i>	Pogrešanje kuhanja kave in sprehodov po domu	Aktivnost v prostem času	Sprememba počutja	Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19
D1	<i>Dan je potekal zelo turobno in vsak dan je bil enak.</i>	Zaprte v sobi	Ukrepi za zaježitev epidemij	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovancev v času

	<i>Večino časa smo morali biti v sobi, po hodnikih je bilo vse prazno</i>				epidemije covid-19
D2	<i>Dnevni aktivnosti ni bilo, odpadle so vse skupine, ki smo jih imeli v domu. S stanovalci se nismo smeli družiti, z zaposlenimi smo imeli le toliko stika kot je bilo potrebno.</i>	Ni aktivnosti in druženja	Ukrepi za zaježitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovalcev v času epidemije covid-19
E1	<i>Dan je bil predolg. Vse je bilo puščeno, nismo se smeli družiti med sabo.</i>	Ni aktivnosti in druženja.	Ukrepi za zaježitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovalcev v času epidemije covid-19
E2	<i>Odpovedati sem morala kar 3 obiske od 6, da nebi prišlo do okužbe.</i>	Odpoved obiskov	Stiki	Druženje	Spremembe v življenju stanovalcev v času epidemije covid-19
E3	<i>Meni se sam dan ni spremenil, razen tega da ni bilo stika z drugimi stanovalci</i>	Ni aktivnosti in druženja	Ukrepi za zaježitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovalcev v času epidemije covid-19
F1	<i>Vsa druženja in aktivnosti v domu so odpadla. Obiskovala sem pevske</i>	Ni aktivnosti in druženja	Ukrepi za zaježitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovalcev v času epidemije covid-19

	<i>vaje in tombolo.</i>				
F2	<i>Tudi domov nisem mogla odhajati za vikende, saj v domu ostajam od ponedeljka do petka, za vikend pa lahko grem obiskat domače.</i>	Ni obiska domačih	Stiki	Druženje	Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19
F3	<i>Dan se mi je zelo spremenil. Bila sem zelo živčna, brez volje, sploh ni bilo več življenja v meni in v domu</i>	Živčnost in brezvoljnost	Stiska	Sprememba počutja	Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19

Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
A4	<i>Nisem mogla verjeti, da je stanje tako hudo, da moramo ostati v sobah. Preprosto mi ni šlo v glavo.</i>	Ne verjeti	Osuplost	Nedojemanje	Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19
A5	<i>Zelo mi je bilo hudo. Rada sem hodila po domu, se gibala in se pogovarjala z drugimi.</i>	Hudo počutje	Žalost	Stiska	Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19
B6	<i>Pravzaprav so nas zaposleni v domu</i>	Pripravljanje na virus s	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov

	<i>postopoma pripravljali, da bo do tega prišlo.</i>	strani zaposlenih			za zaježitev epidemije covid-19
B7	<i>V sebi sem pričakoval, da nas bo doletelo srečanje z njim, tako da ni bilo nekakšne panike.</i>	Pričakovanje virusa	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19
C3	<i>Strah me je bilo. Takoj sem se spomnila na tiste epidemije, ko so bile včasih. Na tiste, ko so ljudje res množično umirali, in pri katerih je bila smrt gotova.</i>	Občutek strahu	Žalost	Stiska	Stališča stanovalcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19
C4	<i>Potem, pa sem videla, da to ni tako grozno in ko se je v domu organiziralo cepljenje sem takoj šla in sem se nekako takoj počutila bolj varno</i>	Organiziranje cepljenja v domu	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19
C5	<i>Na začetku sem se težko navadila na nošenje maske in ostale ukrepe, ampak saj nimaš kaj. Treba jih je bilo sprejeti in se navaditi pa je šlo.</i>	Upoštevanje ukrepov in nošenje maske	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19

D3	<i>Razumela sem situacijo in me ni bilo strah. Celotno situacijo sem vsakodnevno spremljala preko poročil in sem bila konstantno na tekočem z dogajanjem po svetu.</i>	Spremljanje in razumevanje situacije	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19
D4	<i>Bilo mi je le težko dojeti, da se to dogaja v eni majhni državi kot je Slovenija.</i>	Dogajanje v Sloveniji	Osuplost	Nedojemanje	Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19
D5	<i>Težko je bilo tudi to, da se nismo smeli družiti, vendar smo čez čas sprejeli vse ukrepe, na situacijo pa smo začeli gledati bolj pozitivno, ko se je stanje začelo izboljševati.</i>	Pozitivno gledanje na situacijo	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19
E4	<i>Nisem se preveč obremenjevala. Zaupala sem osebju in se prepustila toku dogodkov. Rekla sem sama sebi, kar bo pač bo.</i>	Zaupanje osebju	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19
E5	<i>Od začetka je bilo kar težavno</i>	Nošenje maske, ohranjanje	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov

	<i>sprejeti masko, medsebojno razdaljo in nič druženja, vendar sem se s časom nekako navadila, saj sem vedela da je to za moje dobro.</i>	medsebojne razdalje in omejitev druženja za svoje dobro			za zaježitev epidemije covid-19
E6	<i>Mislím, da sem ukrepe sprejela kar hitro in se nisem preveč obremenjevala s samo epidemijo, saj sem se v domu nekako počutila varno.«</i>	Občutek varnosti v domu	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19
F4	<i>Strah me je bilo. Zavedam se, da sem starejša in kako lahko bolezen vpliva name.</i>	Vpliv bolezni	Žalost	Stiska	Stališča stanovalcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19
F5	<i>Ko sem se cepila je bilo malo boljše.</i>	Cepljenje	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19
F6	<i>Sedaj ko sem prebolela imam pa v sebi spet strah kako bo, če še enkrat zbolim</i>	Občutek strahu	Žalost	Stiska	Stališča stanovalcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19
F7	<i>Ukrepe sem lahko sprejela, saj me je bilo strah okužbe in</i>	Dosledno upoštevanje ukrepov	Pomiritev	Sprejem ukrepov	Stališča stanovalcev do ukrepov za zaježitev

	<i>sem delala vse v tej smeri, da bi zmanjšala možnosti zanjo.</i>	zaradi strahu pred okužbo			epidemije covid-19
--	--	---------------------------	--	--	--------------------

Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu

Št. Izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
A6	<i>Ogromno sem brala in reševala križanke. Gledala sem tudi televizijo.</i>	Branje, reševanje križank in gledanje televizije	Aktivnosti v času izolacije in karantene	Samozaposlitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
A7	<i>Samo izolacijo sem v redu prenašala, saj bolezen ni bila huda.</i>	Bolezen ni bila huda	Obolenje	Osredotočanje na ozdravitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
A8	<i>Osamljena sem bila. Prej sem vsaj z osebjem spregovorila kakšno besedo, ko so prišli v sobo, v času izolacije pa je bilo pogovora manj, da niso ogrožale drugih stanovalcev.</i>	Manj pogovora z osebjem	Osamljenost	Stiska	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
B8	<i>Čas sem si krajšal z branjem, pogovori po</i>	Branje, pogovor in poslušanje radia	Aktivnosti v času izolacije in karantene	Samozaposlitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in

	<i>telefonu z otroci, vnuki in prijatelji, s pogovorom z ženo in poslušanjem radia.</i>				karanteno v domu
B9	<i>K sreči naju bolezen ni preveč izčrpala niti nisva pravzaprav vedela da sva bolna</i>	Nezavedanje bolezni	Obolenje	Osredotočanje na ozdravitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
B10	<i>Osebj je bilo zelo prijazno in se je trudilo, da bi teh 10 dni hitro minilo; če sva kaj potrebovala so nama bili vedno na razpolago</i>	Prijaznost osebja	Zanesljivost	Zaupanje	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
B11	<i>prinašali so nama časopis, hrano in zdravila, ter redno spremljali najino zdravstveno stanje.</i>	Prinašanje časopisa, hrane, zdravil in spremljanje zdravstvenega stanja	Zanesljivost	Zaupanje	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
B12	<i>Sam nisem čutil nobenega prikrajšanja, saj sem si izolacijo delil z ženo in je bilo tisto obdobje</i>	Ni prikrajšanja	Nespremenjen vsakdan	Sprejetje situacije	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu

	<i>enako kot če bi bil zdrav.</i>				
C6	<i>Berem rada in rešujem križanke, gledala sem tudi televizijo in se pogovarjala s sostanovalko</i>	Branje, reševanje križank, gledanje televizije in pogovor s sostanovalko	Aktivnosti v času izolacije in karantene	Samozaposlitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
C7	<i>Sama sem lani zbolela za korono, vendar ni bilo hudo, saj sem bila pred tem že 2x cepljena. Sploh nisem vedela, da sem bolna</i>	Ne zavedanje bolezni	Obolenje	Osredotočanje na ozdravitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
C8	<i>Od začetka sem zelo pogrešala druženje in prosto gibanje po domu</i>	Ni druženja in gibanja po domu	Osamljenost	Stiska	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
C9	<i>vendar sem se potem navadila, saj sem vedela, da je to le začasen ukrep.</i>	Začasnost ukrepov	Upanje	Sprejetje situacije	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
C10	<i>Zelo sem srečna, da imam balkon in sem lahko vsaj šla malo na zrak.</i>	Iti na balkon na svež zrak	Aktivnosti v času izolacije in karantene	Samozaposlitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
C11	<i>Nisem se počutila najbolje,</i>	Brezvoljnost in brezciljnost	Osamljenost	Stiska	Spoprijemanje stanovalcev s socialno

	<i>bila sem brez neke volje in cilja, saj je bilo težko biti zaprt za štirimi stenami brez stikov z zunanjim svetom</i>				izolacijo in karanteno v domu
C12	<i>ampak ko sem videla da se stvari izboljšujejo mi je bilo lažje in sem gledala s pozitivnim odnosom naprej, da bo enkrat spet vse tako kot je bilo.</i>	Pozitiven odnos	Upanje	Sprejetje situacije	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
D6	<i>S pogovorom, kartanjem, radiom in televizijo.</i>	Pogovor, kartanje in gledanje televizije	Aktivnosti v času izolacije in karantene	Samozaposlitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
D7	<i>Brez problema sem preživela samo bolezen, saj sem cepljena.</i>	Prestajanje bolezn brez problema	Obolenje	Osredotočanje na ozdravitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
D8	<i>V karanteni in izolaciji pa smo tako ali tako bili cel čas epidemije, tako da občutki niso</i>	Ni novih občutkov	Nespremenjen vsakdan	Sprejetje situacije	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu

	<i>bili nič kaj novi.</i>				
D9	<i>Kdaj pa kdaj mi je bilo seveda vse skupaj že malo tečno</i>	Tečna situacija	Nejevoljnost	Stiska	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
D10	<i>potem pa sem nekako spet sprejela situacijo in se tolažila s tem, da gredo stvari na boljše.</i>	Tolaženje same sebe, da se bo stanje izboljšalo	Upanje	Sprejetje situacije	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
E7	<i>Večino časa sem gledala televizijo in poslušala radio</i>	Gledanje televizije in poslušanje radia	Aktivnosti v času izolacije in karantene	Samozaposlitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
E8	<i>Korono sem prebolela 2x, kljub temu da sem cepljena. Sama bolezen ni bila prehuda, čeprav sem prvič dobila bombo s kisikom, tudi ta osamitev mi ni delala težav.</i>	Bolezen ni bila huda	Obolenje	Osredotočanje na ozdravitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
E9	<i>Takšni ukrepi pa so veljali že tako od začetka epidemije, zato sem se nanje</i>	Sprejetje ukrepov	Nespremenjen vsakdan	Sprejetje situacije	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu

	<i>navadila in sprejela, da je takšno pač trenutno stanje</i>				
E10	<i>Ni bilo prijetno biti skozi sam, sicer imam cimro, ampak je nepokretna in ne govori veliko.</i>	Ni komunikacije med stanovalkama	Osamljenost	Stiska	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
E11	<i>Je pa bilo vseeno boljše, da imam nekoga ob sebi in da nisem bila čisto sama. Je kar drugačen občutek.</i>	Imeti nekoga ob sebi	Družba	Sprejetje situacije	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
F8	<i>Poleg televizije, literature in skrbi za svoje rastlinice sem ogromno časa tudi prespala, ker zelo rada spim.</i>	Gledanje televizije, branje, skrb za rastline in spanje	Aktivnosti v času izolacije in karantene	Samozaposlitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu
F9	<i>Zelo težko sem sprejela karanteno in to, da nisem mogla domov za vikend,</i>	Ni odhoda domov	Osamljenost	Stiska	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu

	<i>dokler sem bila zdrava.</i>				
F10	<i>Sama bolezen me je zelo izčrpala, tako da sem večino karantene oz. izolacije prespala, kar mi je v tistem trenutku odgovarjalo. Zelo sem bila slaba, nič nisem jedla, v glavnem za umret hudo je bilo. Imela sem svoj mir in čas da se pozdravim.</i>	Izčrpanost in slabo počutje	Obolenje	Osredotočanje na ozdravitev	Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu

Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
A9	<i>Preko telefonskih klicev, dvakrat pa so mi sestre prinesle tudi tablico, da sem lahko videla sorodnike</i>	Telefonski klici in tablica	Telekomunikacijska tehnologija	Načini spoprijemanja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
A10	<i>Pri vzdrževanju stikov mi je pomagalo osebje, predvsem</i>	Osebje in medicinske sestre	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem

	<i>medicinske sestre.</i>				m stikov s sorodniki
A11	<i>»V domu so mi omogočili videoklic z družino, torej priskrbeli so tablico, pri tem pa mi je pomagalo osebje.«</i>	Omogočanje videoklica z družino	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
A12	<i>Pomoč pri upravljanju s telefonom, če so se slučajno pojavile kakršnekoli tehnične težave.</i>	Pomoč pri tehničnih težavah	Nudenje pomoči	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
A13	<i>Veseli so bili druženja, pa čeprav le preko telefona in tablice.</i>	Veselje ob druženju	Druženje	Sreča	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
A14	<i>Tudi jaz sem uživala, da sem lahko ponovno videla svoje otroke in vnuke.</i>	Uživanje ob druženju	Druženje	Sreča	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
B12	<i>Stike smo ohranjali preko telefona, če pa so sorodniki prišli v dom sva z ženo šla na balkon, ki je k sreči obrnjen na dvorišče in se tako malo pogovarjali.</i>	Telefonski klici in videvanje na balkonu	Komunikacija	Načini spoprijemanja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki

B13	<i>Če so bile kakšne težave z telefonom so pri tem pomagale sestri ali pa hišnik, ampak k sreči nisem imel težav.</i>	Medicinske sestri in hišnik	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
B14	<i>Predvsem pri tehničnih težavah. Če slučajno ni bilo zveze je pomagal hišnik. Sam kar razumem delovanje telefona, ampak pri nekaterih bolj zakompliciranih stvareh potrebujem pomoč, kot je npr. pošiljanje sms sporočil.»</i>	Pomoč pri tehničnih težavah in pisanju sms sporočil	Nudenje pomoči	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
B15	<i>Če nebi imel možnosti da uporabljam telefon ali težave z njim, vem da bi mi omogočili, da pokličem sorodnike kadarkoli bi želel. Priskrbeli bi mi telefon in telefonsko številko.</i>	Priskrba telefona in telefonske številke	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki

B16	<i>Veseli so bili, da smo se slišali in da vejo da sva zdrava in da nama nič ne manjka.</i>	Veselje ob druženju	Druženje	Sreča	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
C13	<i>Stike s svojimi sem ohranjala preko telefona, večkrat pa je pršel tudi mož, zraven pa je pripeljal tudi psa. Vesela sem, da imam balkon in sva se lahko tako varno pogovarjala brez da bi koga ogrožala.</i>	Telefonski klici in videvanje na balkonu	Komunikacija	Načini spoprijemanja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
C14	<i>Hvala bogu nisem potrebovala pomoči, če pa bi jo bi se pa obrnila na osebje v domu.</i>	Osebje v domu	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
C15	<i>Niso mi rabili pomagat pri vzdrževanju stikov. Imam svoj telefon, s katerim znam delati.</i>	Pomoč ni potrebna	Samostojnost	Prilagoditev situaciji	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
C16	<i>Če bi želela bi lahko za pogovor s sorodniki in prijatelji uporabila njihov telefon. V primeru</i>	Uporaba domačega telefona	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki

	<i>kakršnihkoli težav z mojim telefonom.</i>				
C17	<i>Sprejeli smo to našo novo realnost. Sprejeli smo, da je bolje da se slišimo preko telefona in tako nikogar ne ogrožamo</i>	Nova realnost	Sprejetje	Prilagoditev situaciji	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
C18	<i>pa smo bili veseli, da se vsaj tako slišimo.</i>	Vesetje ko se slišimo	Druženje	Sreča	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
D11	<i>Stike smo ohranjali preko telefona.</i>	Telefonski klici	Telekomunikacijska tehnologija	Načini spoprijemanja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
D12	<i>Če sama nisem znala, ali če sem imela težave mi je pomagal hišnik in sestre.</i>	Medicinske sestre in hišnik	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
D13	<i>Pomagali so mi, če sem pozabila kodo za odklenitev telefona, ker jo imam nekje zapisano, da sem lahko spet normalno uporabljala napravo.</i>	Pomoč pri tehničnih težavah in odklepu telefona	Nudenje pomoči	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
D14	<i>Povedali so mi, da če kdaj potrebujem telefon mi je ta</i>	Priskrba telefona in telefonske številke	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem

	<i>na voljo v domski kantini ali pa v pisarni socialnih delavcev.</i>				m stikov s sorodniki
D15	<i>Pomagali bi mi tudi pri kontaktiranju sorodnikov; tj. mi priskrbeli telefonsko številko in mi jo natipkali.</i>	Pomoč pri kontaktiranju sorodnikov	Nudenje pomoči	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
D16	<i>Definitivno jim je bilo težko, saj so me moji domači velikokrat obiskali.</i>	Prepoved obiskov domačim	Druženje	Stiska	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
D17	<i>Sedaj, ko pa obiskov ni bilo smo se sprijaznili s klici preko telefona, kar je bilo seveda boljše kot da nebi imeli nobenih stikov.</i>	Klici postanejo glaven način ohranjanja stikov	Sprejetje	Prilagoditev situaciji	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
E12	<i>Stike smo ohranjali preko telefona, v živo pa žal ni šlo.</i>	Telefonski klici	Telekomunikacijska tehnologija	Načini spoprijemanja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
E13	<i>Nisem rabila pomoči, saj sem se sama naučila uporabljati telefon že kar nekaj časa nazaj.</i>	Pomoč ni potrebna	Samostojnost	Prilagoditev situaciji	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
E14	<i>V primeru odpovedi telefona bi mi</i>	Priskrba telefona in	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s

	<i>priskrbeli drugega iz tajništva, da bi lahko poklicala domače in mi priskrbeli tudi telefonske številke.</i>	telefonske številke			pomanjkanje m stikov s sorodniki
E15	<i>Seveda smo se raje videli v živo, ampak so druženje preko telefona tudi sprejeli, saj so vedeli, da na ta način zavarujejo mene in sebe in svoje družine pred virusom.</i>	Druženje preko telefona	Sprejetje	Prilagoditev situaciji	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanje m stikov s sorodniki
F11	<i>S telefonom smo ohranjali stike.</i>	Telefonski klici	Telekomunikacijska tehnologija	Načini spoprijemanja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanje m stikov s sorodniki
F12	<i>Pri vzdrževanju stikov nisem rabila pomoči.</i>	Pomoč ni potrebna	Samostojnost	Prilagoditev situaciji	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanje m stikov s sorodniki
F13	<i>Da bi imela v domu na razpolago telefon, če bi moj zatajil, da bi lahko poklicala domov.</i>	Priskrba telefona	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanje m stikov s sorodniki

F14	<i>Domačim se je zdelo edino sprejemljivo, da se v tem času slišimo samo preko telefona, da zaščitimo en drugega.</i>	Zaščita drug drugega	Sprejetje	Prilagoditev situaciji	Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki
-----	---	----------------------	-----------	------------------------	---

Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
A14	<i>Na splošno se z večino stanovalcev v domu dobro razumem</i>	Z večino stanovalcev se dobro razumem	Medsebojni odnosi	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
A15	<i>ta odnos se ni kaj dosti spremenil v času zaprtja doma</i>	Odnos se ni spremenil	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
A16	<i>Edino s prvo sosedo imam probleme, in sicer deliva si sanitarni prostor, ki ga ona zelo nasvinja. Velikokrat sem ji to povedala, pa tudi čistilka je morala priti najmanj 3x, da je počistila za njo. To me je zelo razjezilo.</i>	Problemi s sosedo	Jeza	Nerazumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
A17	<i>Drugače, pa drugega druženja med epidemijo ni bilo, po</i>	Druženje po odprtju	Veselje	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19

	<i>ponovnem odprtju pa smo bili vsi veseli, da smo se lahko spet družili.</i>				
A18	<i>Odnos se ni kaj dosti spremenil</i>	Odnos se ni spremenil	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
A19	<i>zdi se mi, da smo vsi postali bolj zaprti sami vase. Ravno zato, ker se kar nekaj časa nismo mogli normalno družiti med sabo.</i>	Zaprtoost sam vase	Osamljenost	Stiska	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
A20	<i>Ampak se mi zdi, da se bomo vrnil na stara pota in s časom nekako oživeli medsebojne odnose.</i>	Oživitev medsebojnih odnosov	Pozitiven odnos	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
A21	<i>Kljub dolgi izolaciji in zadrževanju v sobah sta pogovor in druženje stekla. Mogoče ravno zato, ker je to trajalo tako dolgo in smo vsi hrepeneli po tem stiku z drugimi.</i>	Oživitev medsebojnih odnosov	Pozitiven odnos	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19

B17	<i>Z ženo se na splošno v redu razumeva, stikov z drugimi pa nisem navezal, saj se mi to ni zdelo potrebno.</i>	Razumevanje z ženo	Medsebojni odnosi	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
B18	<i>Odnos med nami se ni drastično spremenil.</i>	Odnos se ni spremenil	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
B19	<i>Z ženo sem ga ohranjal predvsem skozi pogovor in poslušanje, spoštovanje in s kompromisi.</i>	Pogovor, poslušanje, spoštovanje in kompromisi	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
C19	<i>S stanovalci se kar dobro razumem in tako je ostalo v času epidemije in pa tudi po njej.</i>	Razumevanje s stanovalci	Medsebojni odnosi	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
C20	<i>Mogoče smo se vsi malo odvadili druženja drug z drugim, ker smo bili kar dolgo zaprti v sobah</i>	Zaprtje v sobi	Osamljenost	Stiska	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
C21	<i>menim, da se počasi privajamo nazaj</i>	Privajanje na druženje	Oživitev medsebojnih odnosov	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
C22	<i>Upam, da se bo stanje z virusom sedaj</i>	Upanje da se virus umiri	Pozitiven odnos	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v

	<i>res umirilo in da se bomo lahko družili tako kot smo se pred njim</i>				času epidemije covid-19
C23	<i>Za ohranitev se nisem rabila preveč truditi, saj smo si vsi želeli druženja, tako da je odnos ostal takšen ko pred korono.</i>	Želja po druženju	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
D19	<i>Družila sem se s cimro, najino druženje pa je potekalo tako kot pred virusom, v tem času pa sva se razumeli enako dobro kot prej. Ni bilo nekih sprememb.</i>	Razumevanje s cimro	Medsebojni odnosi	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
D20	<i>v tem času pa sva se razumeli enako dobro kot prej. Ni bilo nekih sprememb.</i>	Ni sprememb v odnosu	Medsebojni odnosi	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
D21	<i>Se mi zdi, da smo se nekako oddaljili in odvadili tega stika drug z drugim, ker smo bili tako dolgo brez njega. Vsi smo začeli biti bolj zaprti sami vase.</i>	Oddaljitev drug od drugega	Osamljenost	Stiska	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19

D22	<i>Ampak menim, da se nekako počasi vračamo na stara pota. Sicer ni dolgo, od kar so se ukrepi sprostili, ampak se mi zdi da smo iz dneva v dan bolj veseli in razpoloženi za druženje.</i>	Vračanje na stara pota	Oživitev medsebojnih odnosov	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
D23	<i>Med zaprtjem doma sem se fizično lahko pogovarjala samo s sostanovalko. Zdelo se mi je v redu, da sva se pogovarjali in se kljub ukrepom družili in igrali karte in se tako zamotili. Tačas sva se tudi zelo razumeli, nisva se nič kaj kregali.«</i>	Pogovor s sostanovalko in kartanje	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
E16	<i>S sostanovalko se razumeva kar dobro, sicer so dnevi ko kaj spregovori zelo redki, tako da se še se skregat ne morem z nikomer, ampak mi je pa</i>	Kar dobro razumevanje s sostanovalko	Medsebojni odnosi	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19

	<i>v redu, da imam vsaj nekoga v sobi</i>				
E17	<i>Odnos se ni spremenil. Malo se moramo spet navaditi na to, da se lahko družimo sedaj ko se ukrepi sprostili, drugače pa se mi ne zdi, da bi se kaj spremenilo.</i>	Navajanje na ponovno druženje	Oživitev medsebojnih odnosov	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
E18	<i>Težko je bilo ohranjati odnos, ravno zato ker ni bilo druženja. Vsi smo se malo polenili kar se tiče pogovora, ker tako dolgo nismo imeli stikov in se mi zdi, da bo težko spet navezat nek stik z drugimi v domu.</i>	Ni bilo druženja	Ohranjanje odnosa	Stiska	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
E19	<i>Meni osebno to ne predstavlja problema, saj sem zelo odprta in komunikativna oseba, se mi pa zdi, da ga bo mogoče drugim.</i>	Odprtost in komunikacija	Positiven odnos	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
F15	<i>Stika z drugimi stanovalci v času epidemije</i>	Enoposteljna soba	Veselje	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v

	<i>in zaprtja ni bilo. Po eni strani sem zelo vesela, da imam svojo sobo tukaj v domu, da sem v njej sama in da lahko počnem kar želim.</i>				času epidemije covid-19
F16	<i>Sedaj, ko so se ukrepi sprostili je kar boljše vzdušje v domu, in tudi odnos med nami je nekako oživel. Kregala se nikoli nisem kaj dosti z drugimi stanovalci niti se nisem sedaj po epidemiji.</i>	Boljše vzdušje v domu in oživitev odnosa	Oživitev medsebojnih odnosov	Razumevanje	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19
F17	<i>Težko smo ohranjali odnos, saj ni smelo bilo stika med stanovalci. Nekako smo se na to navadili in sprejeli novo realnost.</i>	Oddaljitev drug od drugega	Ohranjanje odnosa	Stiska	Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19

Razumevanje stanovalcev s socialnima delavcema v času epidemije covid-19

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
A22	<i>Zelo dober (odnos), saj sta oba zelo prijazna,</i>	Prijaznost, ustrežljivost, pomoč	Zaupanje	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v

	<i>ustrežljiva in vedno pripravljena pomagati. Vem, da se lahko nanju zanesem in jima zaupam, če imam kakšen problem.</i>				času epidemije covid-19
A23	<i>Odnos se med nami ni spremenil. Še vedno se zelo dobro razumemo.</i>	Nespremenjen odnos	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
A24	<i>Če bi slučajno kaj potrebovala, bi odšla v pisarno in povedala kaj me muči..</i>	Iskanje pomoči	Zanesljivost	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
B20	<i>Oba sta bila zelo prijazna, tudi večkrat prideta na obisk in se skupaj kaj nasmejimo. Med epidemijo sta bila vedno pripravljena pomagati in sta bila dosegljiva, če bi se pojavile kakšne težave in stiske.</i>	Prijaznost, obiskovanje stanovalcev	Dostopnost in pomoč	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
B21	<i>Odnos med nami se ni spremenil. Soc. delavca sta še vedno enako dostopna in pripravljena pomagati kot sta</i>	Nespremenjen odnos	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19

	<i>bila prej, mogoče celo še bolj</i>				
B22	<i>Epidemija je vplivala na nas stanovalce in na osebe v domu, zato menim da je bilo najpomembnejše da smo bili potrpežljivi drug z drugim, saj smo se znašli v enem posebnem obdobju za katerega nismo imeli nekih navodil, kako ga prestati.</i>	Potrpežljivost	Ohranjanje donosa	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
C24	<i>Z socialnima delavcema sem se vedno dobro razumela, tudi v času epidemije. Vedno sem se lahko na oba obrnila in se zanesla, lahko sem jima povedala za svoje težave, ki so se navezovala na moje življenje v domu in vedno sta mi bila pripravljena pomagati.</i>	Zanesljivost in pomoč	Zaupanje	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
C25	<i>Odnos je ostal tak kot pred epidemijo, ne zdi se mi, da se je spremenil.«</i>	Nespremenjen odnos	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času

					epidemije covid-19
C26	<i>Zdi se mi, da odnosa nisem rabila pretirano ohranjati, saj se tudi takrat ko ni bilo omejitev nisem vsak dan pogovarjala z njima, le takrat ko sem to potrebovala</i>	Pogovor	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
D24	<i>Z socialnima delavcema sem se vedno razumela dobro, tudi pred epidemijo.</i>	Razumevanje pred epidemijo	Dober odnos	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
D25	<i>Vedno sem lahko šla do njiju če sem imela kakšen problem in smo ga skupaj rešili. Pri tem sta vedno bila dostopna in sta mi razložila vse, tako da sem razumela in spremljala o čem teče beseda.</i>	Reševanje problemov	Dostopnost in pomoč	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
D26	<i>K sreči ju med epidemijo nisem velikokrat rabila zato se naš odnos ni kaj dosti spremenil.</i>	Nespremenjen odnos	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
D27	<i>Ker mi nismo smeli iz sob sta kdaj pa kdaj onadva prišla</i>	Obisk socialnih delavcev po sobah	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v

	<i>preverit kako smo mi in če kaj potrebujejo, tako da sta se onadva trudila da sta ohranjala odnos z nami, kar se mi je zdelo zelo lepo, glede na to da imata veliko dela.</i>				času epidemije covid-19
E20	<i>Oba socialna delavca imam zelo rada in velikokrat sta mi šla na roko. Hvaležna sem bogu za njiju. Karkoli sem potrebovala sta mi to poskušala omogočiti. Sta prava sončka, vljudna, ustrezljiva in prijazna.</i>	Ustrežljivost, vljudnost in prijaznost	Dostopnost in pomoč	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
E21	<i>Odnos med nami se v času virusa ni nič kaj spremenil. Vljudna in ustrezljiva sta še vedno tako kot sta bila do sedaj.</i>	Nespremenjen odnos	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
E22	<i>Se mi zdi, da ga nekako nismo rabili ohranjati. Če sem kaj potrebovala sta bila vedno na razpolago.</i>	Pomoč	Zaupanje	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
F18	<i>Super sta bila, nimam kaj reči.</i>	Razumevanje in pomoč	Zanesljivost	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s

	<i>Kljub epidemiji in ukrepom sta bila zelo razumevajoča in pripravljena pomagati. Pa to sta tako ali tako vedno.</i>				socialnimi delavci v času epidemije covid-19
F19	<i>Naš odnos se ni spremenil.</i>	Nespremenjen odnos	Dober odnos	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19
F20	<i>Ko sem kaj potrebovala(če sem) sem jima to povedala in sta mi pri tem pomagala.</i>	Komunikacija in pomoč	Ohranjanje odnosa	Razumevanje	Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19

Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
A25	<i>Poleg vsega dela, ki ga imata, sta morala skrbeti da nebi prišlo do novih okužb v domu in vsakodnevno spremljati kakšni so ukrepi.</i>	Preprečevanje okužb in spremljanje ukrepov	Skrb	Dodatna obremenitev	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
A26	<i>Menim, da je bilo to zelo stresno in naporno,</i>	Napor in stres	Skrb	Dodatna obremenitev	Spremembe socialnega dela s stanovalci v

	<i>ampak sta to odlično izpeljala.</i>				času epidemije covid-19
A27	<i>Po mojem mnenju menim, da so pridobili predvsem neko novo širino znanja</i>	Novo znanje	Nov pogled	Novi pristopi	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
B23	<i>Mislím, da so bili dosti bolj obremenjeni, saj so imeli na splošno poleg dela, ki ga imajo še neko dodatno skrb, da bi preprečili čim več okužb in tako zavarovali naša življenja.</i>	Obremenitev, dodatna skrb in zavarovanje življenj	Skrb	Dodatna obremenitev	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
B24	<i>Kar se pa tiče socialnega dela pa mislim, da mora vso to znanje in izkušnje nekako strniti in ga pripraviti, da ga bo predalo generacijam, ki še pridejo.</i>	Znanje in izkušnje	Nov pogled	Novi pristopi	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
C27	<i>Menim, da je njuno delo ostalo bolj</i>	Enako delo	Normalnost	Nespremenjen način dela	Spremembe socialnega dela s stanovalci v

	<i>kot ne enako kot je bilo.</i>				času epidemije covid-19
C28	<i>Pridobila bi na znanju. Če se kakšen takšen virus spet pojavi bi vedeli kako se odzvati hitreje in kaj narediti v tem primeru, saj bi imeli iz tega področja že izkušnje.</i>	Ponovna pojavitev virusa	Izkušnje	Reakcija na ponovno epidemijo	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
D28	<i>Epidemija je vplivala nanje enako kot na nas. Ne vem točno, kako je vplivala na njihovo delo, vendar vem, da nekako je.</i>	Neznan vpliv epidemije	Nevednost	Način dela	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
D29	<i>Mislim, da bo pridobila predvsem novo znanje, da se bo znala hitreje odzvati na potencialne nove viruse in epidemije, ter to znanje potem razdeliti med ljudi.</i>	Novo znanje	Izkušnje	Reakcija na ponovno epidemijo	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
E22	<i>Mislim, da se njuno delo niti odnos</i>	Delo in odnos	Normalnost	Nespremenjen način dela	Spremembe socialnega dela s

	<i>nista kaj dosti spremenila.</i>				stanovalci v času epidemije covid-19
E23	<i>Če se jima je pa pri delu v domu kaj spremenilo pa težko rečem.</i>	Neznani vpliv epidemije	Nevednost	Način dela	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
E24	<i>Po moje jih je epidemija pri učni snovi kar malo postavila na realna tla, saj na kaj takega niso bili pripravljeni.</i>	Postavitev na realna tla	Nepripravljenost	Dodatna obremenitev	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
E25	<i>Za naprej imajo sedaj znanje in izkušnje, ki ga lahko pri ponovni epidemiji uporabijo in hitreje odreagirajo in jo zajezijo.</i>	Novo znanje in izkušnje	Izkušnje	Reakcija na ponovno epidemijo	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
F21	<i>Definitivno se jima je vsakdan spremenil vendar težko rečem kako točno.«</i>	Neznani vpliv epidemije	Nevednost	Način dela	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
F22	<i>Epidemijo si bomo zapomnili vsi, tako da mislim, da bo stroka v</i>	Novo znanje in izkušnje	Izkušnje	Reakcija na ponovno epidemijo	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času

	<i>njej prepoznala predvsem neko novo izkušnjo in znanje kako urgirati če se kaj takega spet ponovi.</i>				epidemije covid-19
--	--	--	--	--	--------------------

9.3. Osno kodiranje-stanovalci

1. Spremembe v življenju stanovancev v času epidemije covid-19

a) Sprememba počutja

- *Aktivnost v prostem času*
- Ni druženja z drugimi (A1)
- Pogrešanje pitja kave v kantini (B2)
- Pogrešanje kuhanja kave in sprehodov po domu (C2)
 - *Stiska*
- Živčnost in brezvoljnost (F3)

b) Druženje

- *Stiki*
- Prepoved obiskov (A2)
- Obisk hčere (B3)
- Omejeno druženje (C1)
- Odpoved obiskov (E2)
- Ni zapuščanja doma (F2)

c) Preprečevanje okužbe

- *Ukrepi za zajezitev epidemije*
- Nošenje maske, razkuževanje rok in ohranjanje medsebojne razdalje (A3)
- Ohranjanje varnostne razdalje (B4)
- Zaprtje v sobi (B5, D1)

- Omejeno druženje (C1)
- Ni aktivnosti in druženja (D1, E1, E3, F1,)

2. Stališča stanovalcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19

a) **Nedojemanje**

- *Osuplost*

- Ne verjeti (A4)
- Dogajanje v Sloveniji (D4)

b) **Stiska**

- *Žalost*

- Hudo počutje (A5)
- Občutek strahu (C3, F3)
- Vpliv bolezni (F4)

c) **Sprejem ukrepov**

- *Pomiritev*

- Pripravljanje na virus s strani zaposlenih (B6)
- Pričakovanje virusa (B7)
- Organiziranje cepljenja v domu (C4, F5)
- Upoštevanje ukrepov in nošenje maske (C5, E5, F3)
- Spremljanje in razumevanje situacije (D3)
- Pozitivno gledanje na situacijo (D5)
- Zaupanje osebju (E4)
- Občutek varnosti v domu (E6)

3. Spoprijemanje stanovalcev s socialno izolacijo in karanteno v domu

a) **Samozaposlitev**

- *Aktivnosti v času izolacije in karantene*

- Branje (A6, B8, C6, F8)

- Reševanje križank (A6, C6)
- Gledanje televizije (A6, C6, D6, E7, F8)
- Pogovor s sostanovalko/sostanovalcem (B8, C6, D6)
- Poslušanje radia (B8, E7)
- Iti na balkon na svež zrak (C10)
- Kartanje (D6)
- Skrb za rastline (F8)
- Spanje (F8)

b) Osredotočanje na ozdravitev

- *Obolenje*

- Bolezen ni bila prehuda (A7, D7, E8)
- Nezavedanje bolezni (B9, C7)
- Izčrpanje in slabo počutje (F10)

c) Stiska

- *Osamljenost*

- Manj pogovora z osebjem (A8)
- Ni druženja in gibanja po domu (C8)
- Brezvoljnost in brezciljnost (C11)
- Ni komunikacije med stanovalkama (E10)
- Ni odhoda domov (F9)

- *Nejevolnost*

- Tečna situacija (D9)

d) Zaupanje

- *Zanesljivost*

- Prijaznost osebja (B10)
- Prinašanje časopisa, hrane, zdravil in spremljanje zdravstvenega stanja (B11)

e) Sprejetje situacije

- *Nespremenjen vsakdan*

- Ni prikrajšanja (B12)
- Ni novih občutkov (D8)
- Sprejetje ukrepov (E9)

- *Upanje*

- Začasnost ukrepov (C9)
- Pozitiven odnos (C12, D10)

- *Družba*

- Imeti nekoga ob sebi (E11)

4. Spoprijemanje stanovalcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki

a) Načini spoprijemanja

- *Telekomunikacijska tehnologija*

- Telefonski klici (A9, B12, C13, D11, E12, F11)
- Tablica (A9)

- *Komunikacija*

- Videvanje na balkonu (B12, C13)

b) Zanesljivost osebja

- *Pomoč pri ohranjanju stikov*

- Osebje in medicinske sestre (A10, B13, C14, D12)
- Omogočanje videoklica z družino (A11)
- Priskrba telefona (B15, C16, D14, E14, F13)

- *Nudenje pomoči*

- Pomoč pri tehničnih težavah (A12, B14, D13, D15)

c) Sreča

- *Druženje*

- Veselje ob druženju (A13, A14, B16, C18)

d) Prilagoditev situaciji

- *Samostojnost*

- Pomoč ni potrebna (C15, E13, F12)

- *Sprejetje*

- Nova realnost (C17)
- Klici postanejo glaven način ohranjanja stikov (D17, E15)
- Zaščita drug drugega (F14)

e) Stiska

- *Druženje*

- Prepoved obiskov domačim (D16)

5. Medsebojno razumevanje stanovalcev v času epidemije covid-19

a) Razumevanje

- *Medsebojni odnosi*

- Razumevanje s stanovalci (A14, C19, D19, E16)
- Razumevanje z ženo (B17)

- *Ohranjanje odnosa*

- Odnos se ni spremenil (A15, A18, B18, D20)
- Pogovor, poslušanje, spoštovanje in kompromisi (B19, D23)
- Želja po druženju (C23)

- *Veselje*

- Druženje po odprtju (A17)
- Enoposteljna soba (F15)

- *Pozitiven odnos*

- Oživitev medsebojnih odnosov (A20, A21, F16)
- Upanje da se virus umiri (C22)
- Odprtost in komunikacija (E19)

- *Oživitev medsebojnih odnosov*

- Privajanje na druženje (C21, D22, E17)

b) Nerazumevanje

- *Jeza*

- Problemi s sosedo (A16)

c) Stiska

- *Osamljenost*

- Zaprtost vase (A19)
- Zaprtje v sobi (C20)
- Oddaljitev drug od drugega (D21)

- *Ohranjanje odnosa*

- Ni druženja (E18, F17)

6. Razumevanje stanovalcev s socialnimi delavci v času epidemije covid-19

a) Razumevanje

- *Zaupanje*

- Prijaznost, ustrežljivost, pomoč (A22, C24, E22)

- *Ohranjanje odnosa*

- Nespremenjen odnos (A23, B21, C25, D26, E21, F19)
- Potrpežljivost (B22)
- Pogovor (C26, F20)
- Obisk soc. delavcev po sobah (D27)

- *Zanesljivost*

- Iskanje pomoči (A24, F18)

- *Dostopnost in pomoč*

- Prijaznost, obiskovanje stanovalcev (B20, E20)
- Reševanje problemov (D24)

- *Dober odnos*

- Razumevanje pred epidemijo (D24)

7. Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19

a) **Dodatna obremenitev**

- *Skrb*

- Preprečevanje okužb in spremljanje ukrepov (A25)
- Napor in stres (A26, B23)

- *Nepripravljenost*

- Postavitev na realna tla (E24)

b) **Novi pristopi**

- *Nov pogled*

- Novo znanje (A27, B24)
- Izkušnje (B24)

c) **Nespremenjen način dela**

- *Normalnost*

- Delo in odnos (C27, E22)

d) **Reakcija na ponovno epidemijo**

- *Izkušnje*

- Ponovna pojavitev virusa (C28)
- Novo znanje (D29, E25, F22)

e) Način dela

- Nevednost

- Neznani vpliv epidemije (D28, E23, F21)

9.4. Odprto kodiranje po temah- socialni delavci

Spremembe v življenju stanovancev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
K1	<i>Večina skupinskih aktivnosti je bila ukinjena</i>	Ukinjene aktivnosti	Skupinske aktivnosti	Sprememba poteka dneva stanovalcev	Spremembe v življenju stanovancev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19
K2	<i>Aktivnosti so potekale samo po posameznih enotah, cele hiše ali pa dela hiše nismo mešali.</i>	Potek aktivnosti	Skupinske aktivnosti	Sprememba poteka dneva stanovalcev	Spremembe v življenju stanovancev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19
K3	<i>Vsi stiki med stanovalci in zaposlenimi so bili naprej predvideni in evidentirani zaradi morebitnega vdora okužbe.</i>	Načrtovanje stikov	Ukrepi za zajezitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovancev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19
K4	<i>če so ostale, so se odvijale</i>	Razdalja, maske in	Ukrepi za zajezitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v

	<i>na razdalji, z maskami in manjšim številom uporabnikov.</i>	manjše št. uporabnikov			življenju stanovancev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19
K5	<i>Navodila smo si dajali preko telefonov in elektronske pošte.</i>	Navodila	Telekomunikacijska tehnologija	Sporazumevanje soc. delavcev	Spremembe v življenju stanovancev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19
K6	<i>Socialni delavci smo delovali samo v beli coni, v sivi in rdeči coni v prvem valu nismo imeli nobenih dodatnih aktivnosti s stanovalci.</i>	Delovanje po conah	Ukrepi za zajezitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovancev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19
K7	<i>Urejali smo vse zadeve v zvezi s sprejemi, premestitvami in odhodi. Individualne razgovore smo opravili kar preko zooma, vibra...itd</i>	Individualni razgovori	Telekomunikacijska tehnologija	Sporazumevanje soc. delavcev	Spremembe v življenju stanovancev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19
K8	<i>Velikokrat smo se v domu tudi umivali in</i>	Umivanje v domu in nošenje skafandrov in	Ukrepi za zajezitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovancev

	<i>preoblačili, ker so nosili skafandre in kombinezone</i>	kombinezono v			in socialnih delavcev v času epidemije covid-19
M1	<i>Dan je bil bolj omejen na pisarno ter na območje blizu nje. Izhodi na razne enote niso bili tako pogosti kot sicer. Malicali smo v svojih pisarnah in se ne družili preveč s stanovalci.</i>	Pisarna	Prostorna omejenost	Sprememba poteka dneva socialnih delavcev	Spremembe v življenju stanovalcev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19
M2	<i>Veliko je bilo dela z moderno tehnologijo in uporabe različnih možnih aplikacij, ter ostalih sredstev za nadomestilo tistega osebne stika, ki je bil prej velik del našega dneva.</i>	Nadomestilo osebne stika	Telekomunikacijska tehnologija	Sporazumevanje soc. delavcev med sabo in	Spremembe v življenju stanovalcev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19
M3	<i>Druženje je bilo omejeno... Aktivnosti stanovalcev</i>	Potek aktivnosti	Skupinske aktivnosti	Sprememba poteka dneva stanovalcev	Spremembe v življenju stanovalcev in

	<i>so bile vezane na svojo enoto, saj prehajanja med enotami ni bilo.</i>				socialnih delavcev v času epidemije covid-19
M4	<i>Sicer smo v redkih primerih imeli situacije, ko so stanovalci zaradi prisotne okužbe bili zaprti po sobah, a vendar so bili omejeni na svojo enoto.</i>	Zaprtje po sobah	Ukrepi za zajezitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovancev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19
M5	<i>Prav tako ni bilo zunanjih obiskovalcev – gostov.</i>	Ni obiskov	Ukrepi za zajezitev epidemije	Preprečevanje okužbe	Spremembe v življenju stanovancev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19

Stališča socialnih delavcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
K9	<i>Prvi občutki so bili grozni</i>	Prvi občutki	Groza	Stiska	Stališča socialnih delavcev do ukrepov za zajezitev

					epidemije covid-19
K10	<i>potrebe po druženju in socialnih stikih pa nismo mogli ponuditi, kot bi morali in znamo.</i>	Potrebe	Nezadovoljevanje potreb	Stiska	Stališča socialnih delavcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19
K11	<i>Meni so se ukrepi zdeli primerni, itak nismo vedeli kaj nas čaka, niti poznali virusa, niti še nikoli delovali pod takimi pogoji.</i>	Ukrepi	Primernost	Sprejem ukrepov	Stališča socialnih delavcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19
K12	<i>Spremenila se je predvsem komunikacija s svojci in urejanje osebnih podatkov-vse je potekalo preko e-mailov in telefona.</i>	Komunikacija s sorodniki	Sprememba	Sprejem ukrepov	Stališča socialnih delavcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19
K13	<i>Pojavila so se tudi nove zadolžitve, zato je vsakdan bil bolj razgiban. Velikokrat sem morala zapustiti pisarno in</i>	Nove zadolžitve	Sprememba	Sprejem ukrepov	Stališča socialnih delavcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19

	<i>pomagati ostalim zaposlenim pri opravilih.</i>				
M6	<i>Občutki so bili mešani, strašni in v pričakovanju saj nismo vedeli kaj sledi.</i>	Prvi občutki	Groza	Stiska	Stališča socialnih delavcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19
M7	<i>V 70% so bili ukrepi razumni in sprejemljivi.</i>	Ukrepi	Primernost	Sprejem ukrepov	Stališča socialnih delavcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19
M8	<i>Nekatere stvari so se poenostavile (predvsem z vidika varstva osebnih podatkov – vse je bilo mogoče urejati preko e-mailov ipd.).</i>	Poenostavitev dela	Sprememba	Sprejem ukrepov	Stališča socialnih delavcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19
M9	<i>Se je pa delovni dan spremenil tudi v tem da sem sprejemal različno vlogo, pomoč hišniku, bil tajnik, skrbel za pošto, za organizacije obiskov il</i>	Nove zadolžitve	Sprememba	Sprejem ukrepov	Stališča socialnih delavcev do ukrepov za zajezitev epidemije covid-19

	<i>branje navodil.. Torej bila so dodatna, nova dela, ki prej niso bila del vsakdana.«</i>				
--	--	--	--	--	--

Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
K14	<i>Vsi stiki med stanovalci niso bili omejeni, ostajali so skupaj v sobah, družili so se tudi po conah, kjer so bili nastanjeni skupaj.</i>	Druženje po conah	Druženje v času epidemije	Ohranjanje stikov	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih
K15	<i>Vse aktivnosti so vodile zaposlene na enotah, s stanovalci igrale družabne igre.</i>	Družbene igre	Aktivnosti v času izolacije in karantene	Zaposlitev	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih
K16	<i>Stanovalci so tudi imeli veliko več stikov z domačimi preko različnih socialnih omrežij.«</i>	Socialna omrežja	Stiki z družino	Ohranjanje stikov	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih

K17	<i>Pomagali na vse načine, veliko so telefonirali, uporabljali različna socialna omrežja, klice smo sprejemali v socialno službo, naročali smo termine za obiske in nadzorovali obiske. Nudili smo jim maksimalno oporo.</i>	Sprejem klicev, naročanje terminov in nadzor obiskov	Pomoč in opora	Zaupanje	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih
K18	<i>Občutek je bil zelo dober, ko smo uspeli ponuditi tisto, kar so si želeli.</i>	Izpolnitev želja	Pomoč in opora	Zaupanje	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih
K19	<i>Bilo pa je grozno, ker niso mogli objeti svojih domačih. Sploh je bilo to neugodno za tiste z večjim kognitivnim upadom, ker tega niso razumeli in so pogrešali domače, oni pa njih</i>	Težek sprejem situacije	Groza	Stiska	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih

K20	<i>Bilo jim je zelo težko, težko so sprejemali to situacijo, ki je eni od vojne dalje niso doživeli...bili so v stiski.</i>	Težek sprejem situacije	Groza	Stiska	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih
M9	<i>Vsakodnevno kuhanje kave dopoldan in popoldan na vseh enotah.</i>	Kuhanje kave	Aktivnosti v času izolacije in karantene	Zaposlitev	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih
M10	<i>V veliki večini preko oken, balkonov, preko telefonov. V nekaj primerih pa seveda tudi osebno, ko je zaradi narave tiste situacije bilo drugače nemogoče.</i>	Okna, balkoni, telefoni in osebni stik	Druženje v času epidemije	Ohranjanje stikov	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih
M11	<i>Doživil sem mešane občutke, mešane občutke, od blagodejnosti, do sreče ter žalosti. Je bilo kar naporno.</i>	Mešani občutki	Neopredeljeno počutje	Stiska	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih

M12	<i>Po mojem mnenju so se stanovalci s stisko spoprijemali še relativno dobro glede na celotno situacijo, pa zagotovo bilo za njih zelo stresno.</i>	Spoprijemanje stanovalcev s situacijo	Stres	Stiska	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih
-----	---	---------------------------------------	-------	--------	--

Načini spoprijemanja socialnih delavcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki pri stanovalcih

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
K21	<i>Preko socialnih omrežij, pogovarjali so se na balkonih in v parku.</i>	Socialna omrežja in pogovor	Varno druženje	Načini spoprijemanja pri stanovalcih	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki pri stanovalcih
K22	<i>Najbolj pogost stik pa je bil telefonski pogovor. Fotografije smo tudi objavljali, da so se videli. Seveda v sklopu varstva osebnih podatkov</i>	Telefonski klici in fotografije	Telekomunikacijska tehnologija	Načini spoprijemanja pri stanovalcih	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki pri stanovalcih
K23	<i>Vsi zaposleni, imeli smo</i>	Zaposleni, prostovoljci in študentje	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Načini spoprijemanja socialnih

	<i>tudi prostovoljce in študente oz. pripravnike socialnega dela.«</i>				delavcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki pri stanovalcih
K24	<i>Veliko so se posluževali videoklicev preko vibra.</i>	Videoklici in viber	Uporaba socialnih omrežji	Prilagoditev situaciji	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki pri stanovalcih
K25	<i>Nabavili smo tudi nove telefone in tablice, ki so jih uporabljali vsi stanovalci.</i>	Novi telefoni in tablice	Nakup komunikacijskih naprav	Prilagoditev situaciji	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki pri stanovalcih
M13	<i>Stanovalci so vez s sorodniki v večini ohranjali z moderno tehnologijo ali preko nas zaposlenih.«</i>	Socialna omrežja in pogovor	Varno druženje	Načini spoprijemanja pri stanovalcih	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki pri stanovalcih
M14	<i>Stike smo pomagali ohranjati tako, da smo stanovalcem omogočili namestitvev raznih aplikacij; viber, whatsapp,</i>	Viber, whatsapp, skype, messenger, instagram ipd	Uporaba socialnih omrežji	Prilagoditev situaciji	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki pri stanovalcih

	<i>skype, messenger, instagram ipd</i>				
M15	<i>Pomagali smo vsi zaposleni. Najbolj socialna služba, ki je tudi prevzela organizacijo</i>	Socialna služba	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki pri stanovalcih
M16	<i>Nudili smo fizično, moralno, in tehnološka podporo.</i>	Podpora	Pomoč pri ohranjanju stikov	Zanesljivost osebja	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki pri stanovalcih
M17	<i>Na druženje so se stanovalci in sorodniki pozitivno odzvali, sploh v prvih dveh valih epidemije.</i>	Odziv	Pozitiven odnos	Prilagoditev situaciji	Načini spoprijemanja socialnih delavcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki pri stanovalcih

Razumevanje socialnih delavcev s stanovalci v času epidemije covid-19

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
K26	<i>Razumevanje je bilo zelo dobro, resnejših konfliktov med</i>	Ni resnejših konfliktov	Odnos med stanovalci	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev s stanovalci v času

	<i>stanovalci nismo zaznali.</i>				epidemije covid-19
K27	<i>Nekaj svojcev edino ni želelo razumeti situacije.</i>	Nerazumevanje situacije	Svojci	Nerazumevanje	Razumevanje socialnih delavcev s stanovalci v času epidemije covid-19
K28	<i>Odnos se ni spremenil, potrebujemo socialne stike in druženja.</i>	Ni sprememb v odnosu	Odnos s stanovalci	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev s stanovalci v času epidemije covid-19
K29	<i>Mislim, da smo postali še bolj povezani in si pripravljeni zaupati.</i>	Povezanost in zaupanje	Trdnješi odnos	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev s stanovalci v času epidemije covid-19
K30	<i>Odnos ohranjamo in se veselimo stikov, ki jih lahko udejanjimo sedaj, ko so se zadeve malo sprostile.</i>	Ohranjanje odnosa	Odnos s stanovalci	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev s stanovalci v času epidemije covid-19
M18	<i>S stanovalci sem se razumel zelo dobro, ni bilo nekih sprememb.</i>	Ni sprememb v odnosu	Odnos s stanovalci	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev s stanovalci v času epidemije covid-19
M19	<i>V vmesnem času je bilo manj fizične prisotnosti.</i>	Manj fizične prisotnosti	Odnos s stanovalci	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev s stanovalci v času

					epidemije covid-19
M20	<i>Odnos smo ohranjali kot običajno, s pogovorom in razumevanji stisk posameznikov. Zdi se mi, da je odnos med nami postal trdnejši.</i>	Povezanost in zaupanje	Trdnejši odnos	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev s stanovalci v času epidemije covid-19

Razumevanje socialnih delavcev z ostalimi kolegi v času epidemije covid-19

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
K31	<i>Z ostalimi kolegi sem se razumela dobro. Delali smo v ekipah, ki so bile skoz enake, delali smo po cele dneve. Dobra izkušnja, ki nam bo zagotovo ostala.</i>	Dobra izkušnja	Medsebojni odnosi	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev z ostalimi kolegi v času epidemije covid-19
K32	<i>Postali smo bolj povezani, skoraj smo že živeli skupaj.</i>	Povezanost	Medsebojni odnosi	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev z ostalimi kolegi v času epidemije covid-19
K33	<i>Trudimo, se da ohranjamo ta odnos, ki smo ga zgradili v času epidemije.</i>	Trud	Medsebojni odnosi	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev z ostalimi kolegi v času epidemije covid-19

M21	<i>Z ostalimi kolegi smo se razumeli zelo dobro, saj menim, da smo dober tim.</i>	Dober tim	Medsebojni odnosi	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev z ostalimi kolegi v času epidemije covid-19
M22	<i>Odnos med nami se je zboljšal in zbližal</i>	Povezanost	Medsebojni odnosi	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev z ostalimi kolegi v času epidemije covid-19
M23	<i>Trudimo se, da odnos ohranjamo, in sicer s pitjem kave na varnostnih razdaljah in soustvarjanjem.</i>	Trud	Medsebojni odnosi	Razumevanje	Razumevanje socialnih delavcev z ostalimi kolegi v času epidemije covid-19

Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
K34	<i>Stanovalce smo sprejemali brez svojcev, prevzeli smo jih na vratih, jim vse uredili brez prisotnosti domačih. Samo v pisarni so bili prisotni zelo kratek čas, da smo uredili dokumente. Tudi ni bilo povečanega</i>	Manjša prisotnost sorodnikov	Sprejem v dom	Način dela	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19

	<i>števila obiskov ob vselitvi.</i>				
K35	<i>Delovni odnos smo vzpostavljali na različne načine, se trudili komunicirati na druge načine. Nekaj časa celo nismo imeli sprejemov.</i>	Komunikacija poteka na drugačen način	Delovni odnos	Način dela	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
K36	<i>Največ časa smo porabili na obiskih, na koordinaciji obiskov in ob obiskih, kjer je bila socialna služba ves čas prisotna. Tudi ob sobotah in nedeljah.</i>	Načrtovanje obiskov, spremenjen delovnik	Obiski	Način dela	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
K37	<i>V epidemiji smo videli, da znamo stopiti skupaj, videli smo, da je tudi individualno socialno delo zelo pomembno, ko ni mogoče skupinsko socialno delo.</i>	Individualno socialno delo	Nov pogled	Novi pristopi	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
K38	<i>Videli smo, da znamo in zmoremo tudi takrat, ko ne vemo, kako bo, ko nas preseneti</i>	Združitev skupnih moči	Nov pogled	Novi pristopi	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19

	<i>nekaj novega...in rečemo...v slogi je moč!</i>				
M24	<i>Spremenil se je na način, da so v določenih obdobjih bili sprejemi opravljeni pred domom na svežem zraku. Svojci so lahko bili v določenih primerih prisotni, vendar omejeni na eno osebo za čas sprejema.</i>	Manjša prisotnost sorodnikov	Sprejem v dom	Način dela	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
M25	<i>Vzpostavljanje delovnega odnosa pa je seveda v prvem koraku potekalo preko telefona in ne osebno kot je bila to utečena praksa</i>	Komunikacija poteka na drugačen način	Delovni odnos	Način dela	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
M26	<i>Prilagoditev dela je bila predvsem glede delovnega časa, dopoldan, popoldan..., kadar je bila potreba.</i>	Prilagoditev delovnika po potrebi	Spremenjen delovni čas	Način dela	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19

M27	<i>Stroka socialnega dela bo iz epidemije pridobila predvsem to, da se lahko delo opravlja brez toliko birokracije in posledično smo se lahko vrnili nazaj k uporabnikom, kjer se samo socialno delo v prvi vrsti začne.</i>	Manj birokracije in več časa z uporabniki	Nov pogled	Novi pristopi	Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19
-----	--	---	------------	---------------	--

9.5. Osno kodiranje- socialni delavci

1. Spremembe v življenju stanovalcev in socialnih delavcev v času epidemije covid-19

a) Sprememba poteka dneva stanovalcev

- *Skupinske aktivnosti*
- Ukinjene aktivnosti (K1)
- Potek aktivnosti (K2, M3)
- *Prostorna omejenost*
- Pisarna (M1)

b) Preprečevanje okužbe

- *Ukrepi za zajezitev epidemije*
- Načrtovanje stikov (K3)
- Razdalja, maske in manjše št. uporabnikov (K4)
- Delovanje po conah (K6)
- Umivanje v domu in nošenje skafandrov in kombinezonov (K8)
- Zaprtje po sobah (M4)
- Ni obiskov (M5)

c) Sporazumevanje soc. delavcev

- *Telekomunikacijska tehnologija*

- Navodila (K5)
- Individualni razgovori (K7)
- Nadomestilo osebnega stika (M2)

2. Stališča socialnih delavcev do ukrepov za zaježitev epidemije covid-19

a) Stiska

- *Groza*

- Prvi občutki (K9, M6)
 - *Nezadovoljevanje potreb*
- Potrebe (K10)

b) Sprejem ukrepov

- *Primernost*

- Ukrepi (K11, M7)
 - *Sprememba*
- Komunikacija s sorodniki (K12)
- Nove zadolžitve (K13, M9)
- Poenostavitev dela (M8)

3. Načini spoprijemanja socialnih delavcev s socialno izolacijo in karanteno v domu pri stanovalcih

a) Ohranjanje stikov

- *Druženje v času epidemije*

- Druženje po conah (K14)
- Okna, balkoni, telefoni in osebni stik (M10)
 - *Stiki z družino*
- Druženje po conah
- Socialna omrežja (K16)

b) Zaposlitev

- *Aktivnosti v času izolacije in karantene*

- Družbene igre (K15)
- Kuhanje kave (M9)

c) Zaupanje

- *Pomoč in opora*

- Sprejem klicev, naročanje terminov in nadzor obiskov (K17)
- Izpolnitev želja (K18)

d) Stiska

- *Groza*

- Težek sprejem situacije (K19, K20)
 - *Neopredeljeno počutje*
- Mešani občutki (M11)
 - *Stres*
- Spoprijemanje stanovalcev s situacijo (M12)

4. Načini spoprijemanja socialnih delavcev s pomanjkanjem stikov s sorodniki pri stanovalcih

a) Načini spoprijemanja pri stanovalcih

- *Varno druženje*

- Socialna omrežja in pogovor (K21, M13)
 - *Telekomunikacijska tehnologija*
- Telefonski klici in fotografije (K22)

b) Zanesljivost osebja

- *Pomoč pri ohranjanju stikov*

- Zaposleni, prostovoljci in študentje (K23, M15)
- Podpora (M16)

c) Prilagoditev situaciji

- *Uporaba socialnih omrežij*
- Videoklici, viber, whatsapp, skype, messenger, instagram ipd (K24, M14)
 - *Nakup komunikacijskih naprav*
- Novi telefoni in tablice (K25)
 - *Pozitiven odnos*
- Odziv (K17)

5. Razumevanje socialnih delavcev s stanovalci v času epidemije covid-19

a) Razumevanje

- *Odnos med stanovalci*
- Ni resnejših konfliktov (K26,
 - *Odnos s stanovalci*
- Ni sprememb v odnosu (K28, M18)
- Ohranjanje odnosa (K30)
- Manj fizične prisotnosti (M19)
 - *Trdnejši odnos*
- Povezanost in zaupanje (K29, M20)

b) Nerazumevanje

- *Svojci*
- Nerazumevanje situacije (K27)

6. Razumevanje socialnih delavcev z ostalimi kolegi v času epidemije covid-19

a) Razumevanje

- *Medsebojni odnosi*
- Dobra izkušnja (K31)
- Povezanost (K32, M22)
- Trud (K33, M23)
- Dober tim (M21)

7. Spremembe socialnega dela s stanovalci v času epidemije covid-19

a) Način dela

- *Sprejem v dom*
- Manjša prisotnost sorodnikov (K34, M24)
 - *Delovni odnos*
- Komunikacija poteka na drugačen način (K35, M25)
 - *Obiski*
- Načrtovanje obiskov, spremenjen delovnik (K36, M26)
 - *Spremenjen delovni čas*
- Dobra izkušnja (K31)

b) Novi pristopi

- *Nov pogled*
- Individualno socialno delo (K37)
- Združitev skupnih moči (K38)
- Manj birokracije in več časa z uporabniki (M27)